ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΥΠΑΤΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ
ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΚΟΙΝΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Βρυξέλλες, 12.3.2021
JOIN(2021) 6 final

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ειδική Διοικητική Περιοχή Χονγκ Κονγκ:

Ετήσια έκθεση 2020

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ:

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2020

Συνοπτική παρουσίαση

Μετά τη μεταβίβαση της κυριαρχίας του Χονγκ Κονγκ στη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας (ΛΔΚ) το 1997, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και τα κράτη μέλη της παρακολουθούν στενά τις πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις στην Ειδική Διοικητική Περιοχή (ΕΔΠ) Χονγκ Κονγκ. Η ΕΕ υποστηρίζει σταθερά την αρχή «μία χώρα, δύο συστήματα» και την εφαρμογή της στην πράξη.

Σύμφωνα με τη δέσμευση που ανέλαβε το 1997 έναντι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η Επιτροπή και ο/η Ύπατος/-η Εκπρόσωπος δημοσιεύουν ετησίως έκθεση σχετικά με τις εξελίξεις στο Χονγκ Κονγκ. Με την πάροδο των ετών, έχει δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην εφαρμογή της αρχής «μία χώρα, δύο συστήματα» και στην αυτονομία του Χονγκ Κονγκ, όπως προβλέπεται στον θεμελιώδη νόμο.

Η παρούσα έκθεση είναι η 23η και καλύπτει το έτος 2020. Φέτος κυριάρχησαν, κατά πρώτον, σημαντικές πολιτικές εξελίξεις και, κατά δεύτερον, ο αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19, η οποία επηρέασε επίσης σοβαρά την οικονομία του Χονγκ Κονγκ.

Επισκόπηση των πολιτικών και κοινωνικών εξελίξεων

Από πολιτική άποψη, η διάβρωση του υψηλού βαθμού αυτονομίας του Χονγκ Κονγκ και των δικαιωμάτων και ελευθεριών που θα προστατεύονταν τουλάχιστον έως το 2047 επιταχύνθηκε σημαντικά το 2020. Προηγήθηκαν παρεμβάσεις των αρχών της ηπειρωτικής χώρας που θέτουν υπό αμφισβήτηση την προθυμία της Κίνας να τηρήσει τις διεθνείς της υποχρεώσεις και τη δέσμευσή της έναντι του λαού του Χονγκ Κονγκ βάσει της αρχής «μία χώρα, δύο συστήματα» και του θεμελιώδους νόμου του Χονγκ Κονγκ.

Η επιβολή νόμου περί εθνικής ασφάλειας στις 30 Ιουνίου μέσω απόφασης της Μόνιμης Επιτροπής του Εθνικού Λαϊκού Κογκρέσου (NPCSC) προκάλεσε σοβαρές ανησυχίες όσον αφορά τη διαδικασία και το περιεχόμενο της νομοθεσίας. Πολλοί ακτιβιστές, νομοθέτες και δημοσιογράφοι υπέρ της δημοκρατίας συνελήφθησαν κατά τη διάρκεια του έτους, μεταξύ άλλων με κατηγορίες που σχετίζονται με τον νόμο περί εθνικής ασφάλειας και τη δημόσια τάξη.

Ο ευρύς χαρακτήρας των αδικημάτων που προβλέπονται στον συγκεκριμένο νόμο και οι αβεβαιότητες σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής του έχουν προκαλέσει σοβαρές ανησυχίες και έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην άσκηση των προστατευόμενων δικαιωμάτων και ελευθεριών στο Χονγκ Κονγκ. Ενώ παρατηρήθηκε ελάχιστη εμφανής λογοκρισία ως συνέπεια του νόμου περί εθνικής ασφάλειας, και κανένα έντυπο υπέρ της δημοκρατίας δεν έχει υποχρεωθεί να κλείσει οριστικά, η τάση αυτολογοκρισίας στα μέσα ενημέρωσης, στην πανεπιστημιακή κοινότητα και στην κοινωνία των πολιτών έχει αυξηθεί.

Οι αρχές της ηπειρωτικής χώρας έχουν ενισχύσει την εποπτεία τους επί των υποθέσεων του Χονγκ Κονγκ με άλλους τρόπους. Οι φόβοι σχετικά με την ευάλωτη θέση της αρχής «μία

χώρα, δύο συστήματα» επιδεινώθηκαν τον Απρίλιο, όταν το Γραφείο Συνδέσμου του Χονγκ Κονγκ (HKLO), το οποίο εκπροσωπεί τις αρχές της ηπειρωτικής Κίνας στο Χονγκ Κονγκ, επιβεβαίωσε ότι δεν δεσμεύεται από την υποχρέωση μη παρέμβασης στις υποθέσεις του Χονγκ Κονγκ η οποία κατοχυρώνεται στον θεμελιώδη νόμο.

Το κράτος δικαίου και η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης παραμένουν βασικές διασφαλίσεις για την προάσπιση των βασικών δικαιωμάτων και ελευθεριών στο Χονγκ Κονγκ. Τα δικαστήρια δέχτηκαν αβάσιμες κατηγορίες για μεροληψία από πολιτικά πρόσωπα κατά τη διάρκεια του έτους, γεγονός που οδήγησε σε μια λεπτομερή δήλωση του προέδρου του Ανώτατου Δικαστηρίου, στην οποία υπενθυμίζει τις διατάξεις και τις αρχές του θεμελιώδους νόμου που διέπουν το δικαστικό σύστημα και υπερασπίζεται τον ρόλο, την ανεξαρτησία και την ακεραιότητα των δικαστηρίων.

Εξακολουθεί να υπάρχει υψηλό επίπεδο εμπιστοσύνης στην ικανότητα και στην ακεραιότητα των δικαστών και στην προθυμία τους να προασπίζουν το κράτος δικαίου, ενώ παράλληλα είναι πολύ νωρίς για να κριθεί πώς θα ερμηνεύσουν τα δικαστήρια του Χονγκ Κονγκ τον νόμο περί εθνικής ασφάλειας και σε ποιο βαθμό θα προστατεύονται τα δικαιώματα και οι ελευθερίες στο πλαίσιο της εφαρμογής του. Στην πλειονότητα των υποθέσεων που υπάγονται στον νόμο περί εθνικής ασφάλειας τα δικαστήρια έχουν αφήσει ελεύθερους τους κατηγορούμενους με εγγύηση εν αναμονή της δίκης, μολονότι δημιουργήθηκαν ερωτηματικά σχετικά με την άρνησή τους να αφήσουν ελεύθερα με εγγύηση ιδιαίτερα προβεβλημένα πρόσωπα σε άλλες υποθέσεις. Σε μία τέτοια περίπτωση, κατόπιν αιτήματος της εισαγγελίας, ανατέθηκε σε δικαστή αρμόδιο για υποθέσεις του νόμου περί εθνικής ασφάλειας να προεδρεύσει σε υπόθεση που δεν υπάγεται στον συγκεκριμένο νόμο, η οποία αφορούσε ζητήματα σχετικά με την ασφάλεια. Το γεγονός αυτό εγείρει ερωτήματα ως προς το περιεχόμενο και την ερμηνεία των διατάξεων περί διορισμού που περιέχονται στο άρθρο 44 του νόμου περί εθνικής ασφάλειας.

Οι εκλογές του Νομοθετικού Συμβουλίου που επρόκειτο να διεξαχθούν στις 6 Σεπτεμβρίου αναβλήθηκαν για ένα έτος και η κυβέρνηση επικαλέστηκε ως αιτιολογία την έξαρση της νόσου COVID-19. Η NPCSC εξέδωσε απόφαση για την παράταση της θητείας του Νομοθετικού Συμβουλίου κατά τουλάχιστον ένα έτος εν αναμονή των εκλογών και οι περισσότεροι πανδημοκρατικοί αποφάσισαν να συνεχίσουν τη θητεία τους στο Νομοθετικό Συμβούλιο για το έτος της παράτασης.

Η απόφαση της NPCSC, της 11ης Νοεμβρίου, σχετικά με την αναγνώριση των μελών του Νομοθετικού Συμβουλίου της ΕΔΠ Χονγκ Κονγκ επέβαλε κριτήρια για την απόλυση εν ενεργεία νομοθετών και τον αποκλεισμό μελλοντικών νομοθετών από το Συμβούλιο. Με βάση αυτή την απόφαση, οι αρχές του Χονγκ Κονγκ απομάκρυναν τέσσερις φιλοδημοκρατικούς νομοθέτες από το Νομοθετικό Συμβούλιο αργότερα την ίδια ημέρα, υπονομεύοντας περαιτέρω τον υψηλό βαθμό αυτονομίας του Χονγκ Κονγκ και την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών. Η απόφαση της NPCSC οδήγησε στην παραίτηση των εναπομεινάντων φιλοδημοκρατικών νομοθετών από το Νομοθετικό Συμβούλιο· η νομοθετική εξουσία εξακολούθησε να λειτουργεί, αλλά με μειωμένους δημοκρατικούς ελέγχους και ισορροπίες.

Η ΕΕ παροτρύνει την ΕΔΠ Χονγκ Κονγκ και την κεντρική κυβέρνηση να επανεκκινήσουν τη διαδικασία εκλογικής μεταρρύθμισης, όπως κατοχυρώνεται στον θεμελιώδη νόμο. Είναι σημαντικό να θεσπιστεί ένα δημοκρατικό, δίκαιο, ανοικτό εκλογικό σύστημα, το οποίο θα χαρακτηρίζεται από διαφάνεια και θα στηρίζεται στην αρχή της καθολικής ψηφοφορίας για

την εκπλήρωση της δέσμευσης του θεμελιώδους νόμου. Η καθολική ψηφοφορία θα προσφέρει στην κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ μεγαλύτερη νομιμότητα, γεγονός που θα συνέβαλε στην επίτευξη των οικονομικών στόχων του Χονγκ Κονγκ και στην αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών του προκλήσεων.

Επισκόπηση της αντίδρασης της ΕΕ στην επιβολή του νόμου περί εθνικής ασφάλειας

Ο Ύπατος Εκπρόσωπος προέβη, εξ ονόματος της ΕΕ, στις ακόλουθες δηλώσεις σχετικά με το Χονγκ Κονγκ:

- 29 Μαΐου — σχετικά με την έγκριση των σχεδίων νόμων περί εθνικής ασφάλειας από το Εθνικό Λαϊκό Κογκρέσο·
- 1 Ιουλίου — όσον αφορά την επιβολή του νόμου περί εθνικής ασφάλειας·
- 3 Αυγούστου — σχετικά με την αναβολή των εκλογών για το Νομοθετικό Συμβούλιο·
- 12 Νοεμβρίου — σχετικά με τον αποκλεισμό μελών του Νομοθετικού Συμβουλίου του Χονγκ Κονγκ.

Οι δηλώσεις των εκπροσώπων της ΕΕ σχετικά με το Χονγκ Κονγκ αφορούσαν τα εξής:

- 10 Αυγούστου — σχετικά με τις συλλήψεις και εφόδους κατ' εφαρμογή του νόμου περί εθνικής ασφάλειας·
- 24 Σεπτεμβρίου — σχετικά με τη σύλληψη του Joshua Wong και άλλων ακτιβιστών υπέρ της δημοκρατίας·
- 2 Νοεμβρίου — σχετικά με τις συλλήψεις οκτώ φιλοδημοκρατικών νομοθετών και πολιτικών·
- 29 Δεκεμβρίου — σχετικά με τη δίκη 10 πολιτών του Χονγκ Κονγκ στη Shenzhen.

Οι υπουργοί εξωτερικών της ομάδας G7 εξέδωσαν κοινή δήλωση για το Χονγκ Κονγκ στις 17 Ιουνίου.

Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου που εγκρίθηκαν τον Ιούλιο[1], η ΕΕ συμφώνησε δέσμη μέτρων ως μια πρώτη αντίδραση στον νόμο περί εθνικής ασφάλειας. Η δέσμη αυτή καλύπτει, μεταξύ άλλων, την πολιτική ασύλου και θεωρήσεων, τους ελέγχους εξαγωγών, την παρακολούθηση δικών, την υποστήριξη της κοινωνίας των πολιτών, τις υποτροφίες και ακαδημαϊκές ανταλλαγές, την επανεξέταση των συμφωνιών έκδοσης, και τη μη έναρξη νέων διαπραγματεύσεων.

Κατά τη σύνοδο του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων της 7ης Δεκεμβρίου συμφωνήθηκε ότι η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να εφαρμόζει τα μέτρα που συμφωνήθηκαν τον Ιούλιο και να εξετάσει το ενδεχόμενο λήψης πρόσθετων μέτρων, εφόσον κριθεί σκόπιμο, ανάλογα με την εξέλιξη της κατάστασης.

Η ΕΕ εξέφρασε τις ανησυχίες της για τις εξελίξεις στο Χονγκ Κονγκ απευθείας στην κινεζική ηγεσία στο πλαίσιο της συνόδου κορυφής ΕΕ-Κίνας που πραγματοποιήθηκε στις 22 Ιουνίου, καθώς και στις συνόδους των ηγετών που πραγματοποιήθηκαν στις 14

[1] https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2020/07/28/hong-kong-council-expresses-grave-concern-over-national-security-law/.

Σεπτεμβρίου και στις 30 Δεκεμβρίου.

Επισκόπηση της κατάστασης λόγω της COVID-19 και των οικονομικών εξελίξεων

Όσον αφορά τη νόσο COVID-19, το εξαιρετικό σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης του Χονγκ Κονγκ και η ισχυρή πολιτική αντίδραση, συμπεριλαμβανομένων αυστηρών μέτρων καραντίνας και της υπεύθυνης στάσης των κατοίκων του —όπως αντικατοπτρίζεται από τη σχεδόν καθολική χρήση μάσκας προσώπου κατά τη διάρκεια της έξαρσης— συνέβαλαν στην αποτελεσματική διαχείριση της έξαρσης της νόσου COVID-19.

Το 2020 ήταν ένα έτος γεμάτο προκλήσεις για την παγκόσμια οικονομία και το Χονγκ Κονγκ δεν αποτέλεσε εξαίρεση. Η οικονομία συρρικνώθηκε σημαντικά και οι περισσότεροι από τους βασικούς κλάδους της πόλης επλήγησαν σοβαρά, με αξιοσημείωτη εξαίρεση τον χρηματοπιστωτικό κλάδο. Η τεράστια πτώση του αριθμού των τουριστών είχε σημαντικό αντίκτυπο στους κλάδους πολυτελείας, φιλοξενίας, τροφίμων και ποτών, και μεταφορών, ενώ οι τομείς του εμπορίου και της εφοδιαστικής επλήγησαν από τη συρρίκνωση του διεθνούς εμπορίου. Παρά τη σειρά μέτρων που έλαβε η κυβέρνηση για τη στήριξη της οικονομίας, το ποσοστό ανεργίας διπλασιάστηκε κατά τη διάρκεια του έτους (και ανήλθε σε 6,6 % το τελευταίο τρίμηνο του 2020). Η δημοσιονομική θέση της ΕΔΠ άρχισε επίσης να επιδεινώνεται, μολονότι το Χονγκ Κονγκ εξακολουθεί να διατηρεί σημαντικά αποθεματικά.

Οι ευρωπαϊκές εταιρείες στην πόλη έχουν επηρεαστεί εξίσου, ιδιαίτερα εκείνες που εξαρτώνται από τις τουριστικές ροές και το διεθνές εμπόριο. Οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί αποτελούν σημαντική πρόκληση, καθώς πολλές επιχειρήσεις της ΕΕ βρίσκονται στο Χονγκ Κονγκ για να δοκιμάσουν τις δραστηριότητές τους σε περιφερειακό επίπεδο και στην ηπειρωτική Κίνα. Οι εταιρείες ανησυχούν επίσης για τις πολιτικές εξελίξεις στο Χονγκ Κονγκ, συμπεριλαμβανομένης της διάβρωσης της αρχής «μία χώρα, δύο συστήματα» και των πιθανών επιπτώσεων του νόμου περί εθνικής ασφάλειας στο επιχειρηματικό περιβάλλον.

Ι. Πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις

Οι κοινωνικές αναταραχές και οι πολυπληθείς διαδηλώσεις που ξεκίνησαν το 2019 ως αντίδραση στο νομοσχέδιο της κυβέρνησης για τους φυγόδικους παραβάτες και την αμοιβαία δικαστική συνδρομή διακόπηκαν κατά τη διάρκεια του 2020, μολονότι συνέχισαν να πραγματοποιούνται σποραδικές διαδηλώσεις. Η επιβολή του νόμου περί εθνικής ασφάλειας με απόφαση της NPCSC στις 30 Ιουνίου, καθώς και τα μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ για την αντιμετώπιση της έξαρσης της νόσου COVID-19, συνετέλεσαν σε μεγάλο βαθμό στην αποτροπή των δημόσιων διαδηλώσεων.

Μέχρι σήμερα έχουν συλληφθεί περίπου 10 000 άτομα για εικαζόμενα αδικήματα που σχετίζονται με τις αναταραχές, συμπεριλαμβανομένων πολλών ανηλίκων. Λόγω της καθυστέρησης των αποφάσεων που αφορούν τις ποινικές διώξεις σε πολλές περιπτώσεις, πολλοί από τους συλληφθέντες δεν είναι βέβαιοι για το πώς θα χειριστούν οι αρχές της κατηγορίες εναντίον τους, με αποτέλεσμα να τίθενται ζητήματα δικαιοσύνης. Μέχρι στιγμής, οι διώξεις έχουν προχωρήσει στο 20 % περίπου των υποθέσεων.

Ο νόμος περί εθνικής ασφάλειας έχει προκαλέσει ανησυχίες από πολλές απόψεις. Ο τρόπος θέσπισής του δεν ήταν σύμφωνος με το άρθρο 23 του θεμελιώδους νόμου, ο οποίος προβλέπει ότι τέτοια μέτρα θεσπίζονται από την ΕΔΠ Χονγκ Κονγκ «με πλήρη αυτονομία». Οι ενδιαφερόμενοι φορείς του Χονγκ Κονγκ είχαν ελάχιστες ευκαιρίες να υποβάλουν

παρατηρήσεις σχετικά με το νομοσχέδιο πριν από την επιβολή του —καθώς το πλήρες κείμενο διατέθηκε μόνο μετά τη δημοσίευση του νόμου— και δεν ασκήθηκε δημοκρατικός έλεγχος από το Νομοθετικό Συμβούλιο. Την εβδομάδα πριν από την επιβολή του νόμου περί εθνικής ασφάλειας, η επικεφαλής της κυβέρνησης δήλωσε δημοσίως ότι δεν είχε δει όλες τις λεπτομέρειες της προτεινόμενης νομοθεσίας.

Ο αποκλεισμός αρκετών πανδημοκρατών νομοθετών από το δικαίωμα επανεκλογής στο Νομοθετικό Συμβούλιο βασίστηκε εν μέρει στην αντίθεσή τους προς τον νόμο περί εθνικής ασφάλειας. Με τον τρόπο αυτό περιορίζονται ακόμα περισσότερο οι δυνατότητες των εκλεγμένων εκπροσώπων να ελέγχουν την εφαρμογή των μέτρων του συγκεκριμένου νόμου.

Ο νόμος περί εθνικής ασφάλειας προβλέπει τέσσερα αδικήματα: απόσχιση, υπονόμευση, τρομοκρατικές δραστηριότητες και συμπαιγνία με ξένες δυνάμεις ή εξωτερικά στοιχεία. Ο ευρύς χαρακτήρας των αδικημάτων και οι αβεβαιότητες σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής τους έχουν προκαλέσει σοβαρές ανησυχίες και αναστέλλουν την άσκηση των προστατευόμενων δικαιωμάτων και ελευθεριών στο Χονγκ Κονγκ. Σε αυτό το στάδιο είναι δύσκολο να εκτιμηθεί πόσο σοβαρό είναι αυτό το ανασταλτικό αποτέλεσμα.

Το Γραφείο της ΕΕ και οι αποστολές των κρατών μελών της ΕΕ στο Χονγκ Κονγκ είχαν πολυάριθμες επαφές με εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών, της πανεπιστημιακής κοινότητας και των μέσων ενημέρωσης για να κατανοήσουν τον αντίκτυπο του νόμου περί εθνικής ασφάλειας στο έργο τους. Ο νόμος έχει αναμφίβολα οδηγήσει σε μεγαλύτερη χρήση αυτολογοκρισίας, σε μια προσέγγιση «προτεραιότητας στην ασφάλεια» όσον αφορά την αποθήκευση πληροφοριών και τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, καθώς και σε ανησυχίες ότι οι νόμιμες επαφές με ξένες αποστολές θα μπορούσαν να ενέχουν τον κίνδυνο της δίωξης των εμπλεκόμενων ατόμων για «συμπαιγνία».

Ο συγκεκριμένος νόμος έχει απεριόριστη εξωεδαφική εφαρμογή και σε ορισμένες περιπτώσεις προβλέπει την άσκηση δικαιοδοσίας από τις αρχές της ηπειρωτικής χώρας. Επιπλέον, οι υποθέσεις που υπάγονται στον νόμο περί εθνικής ασφάλειας μπορούν να εκδικάζονται κεκλεισμένων των θυρών, γεγονός που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή.

Η εξουσία της επικεφαλής της κυβέρνησης να ορίζει ομάδα δικαστών για την εκδίκαση υποθέσεων που εμπίπτουν στον νόμο περί εθνικής ασφάλειας έχει αποτελέσει αντικείμενο κριτικής. Ωστόσο, κατά τον διορισμό των εν λόγω δικαστών, η επικεφαλής της κυβέρνησης μπορεί να ζητήσει τη συμβουλή του προέδρου του Ανώτατου Δικαστηρίου. Επιπλέον, η επικεφαλής της κυβέρνησης δεν ορίζει συγκεκριμένο δικαστή σε συγκεκριμένη υπόθεση.

Παραμένει ασαφές σε ποιο βαθμό η απαίτηση του νόμου περί εθνικής ασφάλειας που επιβλήθηκε στην κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ όσον αφορά την ενίσχυση της εποπτείας και της ρύθμισης θεμάτων που αφορούν την εθνική ασφάλεια στα σχολεία, στα πανεπιστήμια, στις κοινωνικές οργανώσεις, στα μέσα ενημέρωσης και στο διαδίκτυο θα έχει αντίκτυπο στα ανθρώπινα δικαιώματα και στις θεμελιώδεις ελευθερίες.

Οι ξένες επιχειρήσεις στο Χονγκ Κονγκ υφίστανται τις επιπτώσεις του νόμου περί εθνικής ασφάλειας. Τα άρθρα 21 και 23 του συγκεκριμένου νόμου προβλέπουν την επιβολή αυστηρών ποινών φυλάκισης σε όποιον «υποκινεί, βοηθά, υποθάλπει ή παρέχει χρηματική ή άλλη οικονομική βοήθεια ή περιουσία» για τη διάπραξη αδικημάτων υπονόμευσης ή απόσχισης. Δεν υπάρχει διάταξη που να προβλέπει ότι η βοήθεια αυτή πρέπει να έχει παρασχεθεί εκ προθέσεως προκειμένου να συνιστά αδίκημα βάσει του νόμου, γεγονός που

έχει ωθήσει τις τράπεζες να ελέγχουν τις υπηρεσίες που παρέχουν σε άτομα και ομάδες που εμπλέκονται σε δραστηριότητες υπέρ της δημοκρατίας και σε άλλες πολιτικές δραστηριότητες. Σύμφωνα με το άρθρο 31 του νόμου περί εθνικής ασφάλειας, οι εταιρείες και οι οργανισμοί μπορούν να φέρουν ποινική ευθύνη, να τους επιβληθούν πρόστιμα, ενώ μπορεί να ανακληθεί και η άδειά τους.

Το 2020 πραγματοποιήθηκαν 31 συλλήψεις στο πλαίσιο του νόμου περί εθνικής ασφάλειας και έχουν απαγγελθεί κατηγορίες σε τέσσερις περιπτώσεις. Μεταξύ αυτών των συλλήψεων, αρκετές αφορούσαν ιδιαίτερα προβεβλημένους ακτιβιστές υπέρ της δημοκρατίας. Μετά τη σύλληψη του μεγαλοεπιχειρηματία των μέσων ενημέρωσης Jimmy Lai στις 10 Αυγούστου, με βάση ισχυρισμούς περί συμπαιγνίας με ξένες δυνάμεις, ακολούθησε έφοδος στις εγκαταστάσεις της εφημερίδας του, Apple Daily, από περίπου 200 αστυνομικούς. Αυτή η μεγάλης κλίμακας αστυνομική επιχείρηση εναντίον ενός πασίγνωστου ομίλου μέσων ενημέρωσης που εκφραζόταν ανοιχτά προκάλεσε ανησυχίες σχετικά με πιθανά πολιτικά κίνητρα. Η Agnes Chow, συνιδρύτρια της φιλοδημοκρατικής πλατφόρμας Demosisto, η οποία έχει πλέον διαλυθεί, συνελήφθη επίσης στις 10 Αυγούστου με κατηγορίες που σχετίζονται με τον νόμο περί εθνικής ασφάλειας.

Παρόμοιες ανησυχίες εκφράστηκαν για τις αποφάσεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης να ασκήσει δίωξη σε φιλοδημοκρατικούς ακτιβιστές και νομοθέτες για αδικήματα δημόσιας τάξης που σχετίζονται με διαδηλώσεις και αναταραχές, καθώς και με τη συμπεριφορά τους κατά τη διάρκεια των διαδικασιών του Νομοθετικού Συμβουλίου. Ωστόσο, δεν απαγγέλθηκαν κατηγορίες κατά ατόμων από φιλοκυβερνητικά κόμματα που ενεπλάκησαν σε ορισμένα από τα συγκεκριμένα περιστατικά στο Νομοθετικό Συμβούλιο. Επιπλέον, η απουσία πειστικής δράσης για την παραπομπή στη δικαιοσύνη των δραστών που εμπλέκονται στην επίθεση στον σταθμό του μετρό της Yuen Long το 2019 δημιούργησε επίσης ερωτήματα σχετικά με την ακεραιότητα των εισαγγελικών αποφάσεων.

Είναι πολύ νωρίς για να κριθεί πώς θα ερμηνεύσουν τα δικαστήρια του Χονγκ Κονγκ τον νόμο περί εθνικής ασφάλειας και σε ποιον βαθμό θα προστατεύονται τα δικαιώματα και οι ελευθερίες, μολονότι ο συγκεκριμένος νόμος αναφέρει ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα θα γίνονται σεβαστά και θα προστατεύονται κατά τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας. Σε μια πρώτη «πιλοτική υπόθεση» του νόμου περί εθνικής ασφάλειας, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε ότι τα δικαστήρια θα τηρούν τις αρχές του κοινού δικαίου κατά την ερμηνεία του νέου νόμου και θα λαμβάνουν υπόψη τις εγγυήσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Εξακολουθεί να υπάρχει υψηλό επίπεδο εμπιστοσύνης στην ικανότητα και στην ακεραιότητα των δικαστών και στην ετοιμότητά τους να προασπίζουν το κράτος δικαίου, αλλά θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η NPCSC έχει την τελική αρμοδιότητα να εκδίδει «ερμηνείες» όσον αφορά τον νόμο. Η πρώτη εκδίκαση υπόθεσης που εμπίπτει στον νόμο περί εθνικής ασφάλειας αναμένεται να ξεκινήσει μόλις το 2021.

Η πλειονότητα των ατόμων που απάντησαν σε δημοσκοπήσεις αντιτίθεται στον νόμο περί εθνικής ασφάλειας. Σε έρευνα του Ινστιτούτου Ερευνών της Κοινής Γνώμης του Χονγκ Κονγκ (PORI) για λογαριασμό του Reuters, τον Αύγουστο του 2020, σχεδόν το 60 % των ερωτηθέντων εξέφρασαν την αντίθεσή τους. Από τη δημοσκόπηση προέκυψε επίσης ότι η υποστήριξη προς το κίνημα διαμαρτυρίας είχε μειωθεί, καθώς μόλις το 44 % των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι το υποστήριζαν.

Η αστυνομία αντέδρασε σθεναρά στις μη επιτρεπόμενες συγκεντρώσεις, βασιζόμενη σε έναν συνδυασμό του νόμου περί εθνικής ασφάλειας, της νομοθεσίας για τη δημόσια τάξη και των

περιορισμών που ισχύουν λόγω της COVID-19. Έχει σχεδιαστεί μια νέα μοβ σημαία που προειδοποιεί για φερόμενες παραβιάσεις του νόμου περί εθνικής ασφάλειας, ενώ οι αρχές έχουν υιοθετήσει μια ευρεία ερμηνεία των πράξεων που συνιστούν πιθανή παραβίαση του νέου νόμου στο πλαίσιο διαδηλώσεων. Οι πιθανές παραβιάσεις περιλαμβάνουν τη χρήση του δημοφιλούς συνθήματος των διαδηλωτών *«Απελευθέρωση του Χονγκ Κονγκ, η επανάσταση της εποχής μας»* και ακόμη και τη χρήση λευκών πλακάτ από διαδηλωτές. Ενώ ο ύμνος *«Δόξα στο Χονγκ Κονγκ»* που σχετίζεται με τις διαδηλώσεις δεν έχει απαγορευθεί ρητά, η χρήση του απαγορεύεται στα σχολεία. Επιπλέον, η μονάδα εθνικής ασφάλειας της αστυνομίας έχει δημιουργήσει μια ανοικτή τηλεφωνική γραμμή για να διευκολύνει την καταγγελία πράξεων που εικάζεται ότι παραβιάζουν τον νόμο περί εθνικής ασφάλειας.

Αντίδραση της ΕΕ στην επιβολή του νόμου περί εθνικής ασφάλειας

Τον Ιούλιο, οι υπουργοί της ΕΕ ενέκριναν συμπεράσματα του Συμβουλίου στα οποία υπογραμμίζεται ότι οι ενέργειες της Κίνας σε σχέση με τη θέσπιση του νόμου περί εθνικής ασφάλειας δεν συνάδουν με τις διεθνείς δεσμεύσεις της Κίνας στο πλαίσιο της Σινοβρετανικής κοινής διακήρυξης του 1984 ή με τον θεμελιώδη νόμο. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα, οι ενέργειες αυτές δημιούργησαν αμφιβολίες για τη βούληση της Κίνας να τηρήσει τις διεθνείς δεσμεύσεις της, υπονόμευσαν την εμπιστοσύνη και επηρέασαν τις σχέσεις ΕΕ-Κίνας. Οι υπουργοί καθόρισαν συντονισμένη δέσμη μέτρων ως αρχική αντίδραση της ΕΕ στον νόμο περί εθνικής ασφάλειας:

1. να εξετασθούν οι επιπτώσεις του νόμου περί εθνικής ασφαλείας για το άσυλο, τη μετανάστευση, τις θεωρήσεις και την πολιτική διαμονής σύμφωνα με το εφαρμοστέο δίκαιο, μεταξύ άλλων μέσω συζητήσεων για τις σχετικές πτυχές σε επίπεδο ΕΕ·

2. να ελέγχονται περαιτέρω και να περιορίζονται οι εξαγωγές συγκεκριμένων ευαίσθητων ειδών εξοπλισμού και τεχνολογιών για τελική χρήση στο Χονγκ Κονγκ, ιδίως όταν υπάρχουν υπόνοιες για ανεπιθύμητη χρήση συναφή με εσωτερική καταστολή, παρακολούθηση εσωτερικών επικοινωνιών ή κυβερνοεπιτήρηση·

3. να διερευνηθούν οι δυνατότητες ενίσχυσης και συντονισμού υποτροφιών και ακαδημαϊκών ανταλλαγών με τη συμμετοχή φοιτητών και πανεπιστημίων του Χονγκ Κονγκ·

4. να προαχθεί περαιτέρω συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών στο Χονγκ Κονγκ και η υποστήριξή της·

5. να διασφαλισθεί συνεχής παρακολούθηση όσον αφορά τις δίκες αγωνιστών υπέρ της δημοκρατίας στο Χονγκ Κονγκ·

6. να συζητηθούν σε επίπεδο ΕΕ οι πιθανοί κίνδυνοι για πολίτες της ΕΕ, τους οποίους συνεπάγεται η εθνική νομοθεσία περί ασφαλείας·

7. να παρακολουθούνται τα εξωεδαφικά αποτελέσματα της εθνικής νομοθεσίας περί ασφαλείας·

8. να επανεξετασθούν οι επιπτώσεις της εθνικής νομοθεσίας περί ασφαλείας στη λειτουργία των συμφωνιών έκδοσης των κρατών μελών και άλλων σχετιζόμενων συμφωνιών με το Χονγκ Κονγκ·

9. να μην ξεκινήσουν προς το παρόν νέες διαπραγματεύσεις με το Χονγκ Κονγκ.

Στα βασικά μέτρα που έχουν ληφθεί βάσει των συμπερασμάτων του Συμβουλίου περιλαμβάνεται η αναστολή των συμφωνιών περί έκδοσης που έχουν συναφθεί από έξι κράτη μέλη της ΕΕ[2]και οι διαπραγματεύσεις για σχετική συμφωνία με το Χονγκ Κονγκ μετά την έγκριση των συμπερασμάτων του Συμβουλίου, εντατικότερος έλεγχος από τις αρχές των κρατών μελών όσον αφορά σχετικές εξαγωγές για τελική χρήση στο Χονγκ Κονγκ, συντονισμένη παρουσία διπλωματικών εκπροσώπων της ΕΕ και των κρατών μελών στο Χονγκ Κονγκ για την παρακολούθηση των ακροαματικών διαδικασιών κατά ακτιβιστών υπέρ της δημοκρατίας και εντατικοποίηση των επαφών τους με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Φοιτητές, ακαδημαϊκό και πανεπιστημιακό προσωπικό από το Χονγκ Κονγκ συνέχισαν να συμμετέχουν σε ευρύ φάσμα ανταλλαγών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο πλαίσιο του Erasmus+ και σε διμερή προγράμματα ανταλλαγών που διαχειρίζονται τα κράτη μέλη. Δεν ξεκίνησαν νέες διαπραγματεύσεις με το Χονγκ Κονγκ.

Η εφαρμογή των μέτρων που προβλέπονται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου υποβλήθηκε σε στενή παρακολούθηση από τα αρμόδια όργανα του Συμβουλίου. Στη σύνοδο του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων της 7ης Δεκεμβρίου, ο Ύπατος Εκπρόσωπος επανεξέτασε την εφαρμογή του νόμου περί εθνικής ασφάλειας, τις επιπτώσεις του στα δικαιώματα και στις ελευθερίες και στο επιχειρηματικό περιβάλλον στο Χονγκ Κονγκ, καθώς και τον αντίκτυπο της δέσμης μέτρων αντίδρασης της ΕΕ. Με βάση τα παραπάνω, οι υπουργοί συμφώνησαν ότι η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να εφαρμόζει τα μέτρα που συμφωνήθηκαν τον Ιούλιο και να εξετάσει το ενδεχόμενο λήψης πρόσθετων μέτρων, εφόσον κριθεί σκόπιμο, ανάλογα με την εξέλιξη της κατάστασης.

Κατά τη σύνοδο κορυφής ΕΕ-Κίνας στις 22 Ιουνίου εκφράστηκαν ανησυχίες σχετικά με τον νόμο περί εθνικής ασφάλειας, ενώ το ζήτημα του Χονγκ Κονγκ τέθηκε επίσης στις συνόδους των ηγετών ΕΕ-Κίνας που πραγματοποιήθηκαν στις 14 Σεπτεμβρίου και στις 30 Δεκεμβρίου. Η ΕΕ εξέφρασε σοβαρές ανησυχίες για τη διάβρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών μετά την επιβολή του νόμου περί εθνικής ασφάλειας· η ΕΕ επανέλαβε επίσης τις ανησυχίες της για την αναβολή των εκλογών του Νομοθετικού Συμβουλίου κατά έναν ολόκληρο χρόνο και τον αποκλεισμό αρκετών φιλοδημοκρατικών υποψηφίων. Η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ursula von der Leyen, αναφέρθηκε στις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Χονγκ Κονγκ στην ομιλία της για την κατάσταση της Ένωσης που απηύθυνε προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 16 Σεπτεμβρίου.

Στις 19 Ιουνίου το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα σχετικά με τη «νομοθεσία της ΛΔΚ περί εθνικής ασφάλειας για το Χονγκ Κονγκ και την ανάγκη να υπερασπιστεί η ΕΕ τον υψηλό βαθμό αυτονομίας του Χονγκ Κονγκ». Στο ψήφισμα καταδίκασε τη θέσπιση του νόμου περί εθνικής ασφάλειας ως επίθεση κατά της αυτονομίας του Χονγκ Κονγκ και παραβίαση των διεθνών δεσμεύσεων της Κίνας, συμπεριλαμβανομένης της σινοβρετανικής διακήρυξης του 1984. Διατύπωσε διάφορες συστάσεις για την ανάληψη δράσης από την ΕΕ και από άλλα μέρη.

Διεθνής αντίδραση στην επιβολή του νόμου περί εθνικής ασφάλειας

[2] Γερμανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες, Φινλανδία και Ιταλία.

Διεθνείς παράγοντες, μεταξύ των οποίων η ομάδα G7, ο Ύπατος Αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι ειδικοί εισηγητές των Ηνωμένων Εθνών, εξέφρασαν επίσης ανησυχίες για τον νόμο περί εθνικής ασφάλειας.

Στις 27 Μαΐου, η κυβέρνηση των ΗΠΑ ανακοίνωσε ότι η Κίνα υπονόμευσε ριζικά την αυτονομία του Χονγκ Κονγκ και ότι δεν δικαιολογείται πλέον διαφορετική μεταχείριση του Χονγκ Κονγκ έναντι της ηπειρωτικής Κίνας. Σε συνέχεια αυτής της ανακοίνωσης, στις 14 Ιουλίου υπεγράφη ο νόμος των ΗΠΑ περί αυτονομίας του Χονγκ Κονγκ. Στις 7 Αυγούστου οι ΗΠΑ επέβαλαν κυρώσεις σε 11 άτομα από τις κυβερνήσεις του Χονγκ Κονγκ και της ηπειρωτικής χώρας λόγω της εμπλοκής τους στην υπονόμευση της αυτονομίας της ΕΔΠ και στον περιορισμό της ελευθερίας της έκφρασης ή του συνέρχεσθαι. Σε αυτούς περιλαμβάνονταν η επικεφαλής της κυβέρνησης, ο υπουργός Δικαιοσύνης, ο υπουργός Ασφάλειας, ο υπουργός Συνταγματικών και Ηπειρωτικών Υποθέσεων, ο Αστυνομικός Διοικητής, ο Διευθυντής του HKLO, Luo Huining, και άλλοι ανώτεροι αξιωματούχοι της ηπειρωτικής χώρας που εμπλέκονται σε υποθέσεις του Χονγκ Κονγκ. Οι κυρώσεις προβλέπουν την κατάσχεση περιουσίας και τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων στις ΗΠΑ, ως αντίδραση στην «ασυνήθη και έκτακτη απειλή» που συνιστά η υπονόμευση της αυτονομίας του Χονγκ Κονγκ από την Κίνα. Οι ΗΠΑ επέβαλαν κυρώσεις σε άλλα 18 άτομα σε σχέση με την εφαρμογή του νόμου περί εθνικής ασφάλειας στις 9 Νοεμβρίου και στις 7 Δεκεμβρίου.

Το Ηνωμένο Βασίλειο επέκτεινε τα δικαιώματα μετανάστευσης, προκειμένου να προσφέρει στους πολίτες του Χονγκ Κονγκ τη δυνατότητα απόκτησης υπηκοότητας με καθεστώς Βρετανού πολίτη υπερπόντιων εδαφών· εκτιμάται ότι περίπου 3 εκατομμύρια κάτοικοι του Χονγκ Κονγκ έχουν καθεστώτος Βρετανού πολίτη υπερπόντιων εδαφών. Σύμφωνα με τις νέες ρυθμίσεις, στους κατόχους του εν λόγω καθεστώτος χορηγείται πενταετής άδεια διαμονής περιορισμένης διάρκειας στο Ηνωμένο Βασίλειο, με δικαίωμα εργασίας ή σπουδών. Μετά τη λήξη της πενταετίας, μπορούν να υποβάλουν αίτηση για καθεστώς εγκατεστημένου προσώπου και, μετά από 12 ακόμα μήνες σε καθεστώς εγκατεστημένου προσώπου, θα μπορούν να υποβάλουν αίτηση για την απόκτηση υπηκοότητας. Τον Οκτώβριο ανακοινώθηκαν διατάξεις για τις θεωρήσεις οι οποίες συνοδεύουν τις νέες ρυθμίσεις.

Ως αντίδραση στον νόμο περί εθνικής ασφάλειας, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Αυστραλία και η Νέα Ζηλανδία ανέστειλαν επίσης τις συμφωνίες έκδοσης που είχαν συνάψει με το Χονγκ Κονγκ.

Καταστολή των διαφωνιών

Η σύλληψη ακτιβιστών υπέρ της δημοκρατίας με διάφορες κατηγορίες είχε ξεκινήσει ήδη το 2020 πριν από την έγκριση του νόμου περί εθνικής ασφάλειας και συνεχίστηκε καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Τον Απρίλιο συνελήφθησαν δεκαπέντε υψηλά ιστάμενα πρόσωπα, μεταξύ των οποίων: ο Martin Lee, ιδρυτής του Δημοκρατικού Κόμματος και διακεκριμένος δικηγόρος· ο Albert Ho, ανώτερος νομικός σύμβουλος και πρώην πρόεδρος του Δημοκρατικού Κόμματος· ο Jimmy Lai, ιδρυτής της Apple Daily. Οι συλλήψεις αφορούν εικαζόμενη «παράνομη συνάθροιση» σε συγκεντρώσεις και διαδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν τον Αύγουστο και τον Οκτώβριο του 2019, αδίκημα που μπορεί να επισύρει έως και πέντε έτη φυλάκισης. Οι συλληφθέντες αφέθηκαν ελεύθεροι με εγγύηση εν αναμονή της έναρξης των ακροαματικών διαδικασιών που πρόκειται να διεξαχθούν το 2021. Ο Jimmy Lai συνελήφθη εκ νέου βάσει του νόμου περί εθνικής ασφάλειας στις 10

Αυγούστου, αλλά αργότερα κατηγορήθηκε για απάτη. Στις 3 Δεκεμβρίου απορρίφθηκε το αίτημά του να αφεθεί ελεύθερος με εγγύηση.

Στις 23 Αυγούστου η κινεζική ακτοφυλακή σταμάτησε 12 πολίτες του Χονγκ Κονγκ που προσπαθούσαν να εγκαταλείψουν την περιοχή με πλοίο και τους έθεσε υπό κράτηση στην ηπειρωτική Κίνα. Οι υποθέσεις παραπέμφθηκαν επισήμως στις εισαγγελικές αρχές στις 27 Νοεμβρίου με την κατηγορία της απόπειρας διέλευσης των συνόρων.

Στις 24 Σεπτεμβρίου ο ακτιβιστής υπέρ της δημοκρατίας Joshua Wong συνελήφθη στο πλαίσιο σειράς συλλήψεων κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, μαζί με τους επίσης ακτιβιστές Ivan Lam και Agnes Chow. Στις 2 Δεκεμβρίου οι τρεις ακτιβιστές καταδικάστηκαν σε ποινές που κυμαίνονταν από επτά έως δεκατρεισήμισι μήνες φυλάκισης για αδικήματα δημόσιας τάξης που συνδέονταν με τις διαδηλώσεις του 2019.

Στις 7 Δεκεμβρίου η αστυνομία συνέλαβε οκτώ άτομα για διαδηλώσεις που είχαν πραγματοποιηθεί στο κινεζικό πανεπιστήμιο του Χονγκ Κονγκ τον προηγούμενο μήνα, τρία από τα οποία ήταν ύποπτα για παραβίαση του νόμου περί εθνικής ασφάλειας με την κατηγορία της «υποκίνησης απόσχισης». Στις 8 Δεκεμβρίου οκτώ ακόμη ακτιβιστές υπέρ της δημοκρατίας συνελήφθησαν για τον φερόμενο ρόλο τους σε μη επιτρεπόμενη συνάθροιση τον Ιούλιο.

Στις 15 Μαΐου το ανεξάρτητο συμβούλιο καταγγελιών κατά της αστυνομίας (IPCC) δημοσίευσε την έκθεσή του σχετικά με τις διαδηλώσεις που προκάλεσε το προτεινόμενο νομοσχέδιο για την έκδοση κρατουμένων. Η έκθεση καλύπτει γεγονότα που συνέβησαν από τον Ιούνιο έως τον Οκτώβριο του 2019 και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεν υπήρχε συστημικό πρόβλημα με τις αστυνομικές δυνάμεις. Το IPCC δεν διαπίστωσε κανένα σφάλμα στις ενέργειες της αστυνομίας κατά τη διάρκεια της επίθεσης του όχλου στη Yuen Long τον Ιούλιο του 2019, κατά την οποία μια ομάδα λευκοντυμένων ανδρών που πιστεύεται ότι συνδέονται με κινεζικές εγκληματικές οργανώσεις επιτέθηκαν σε επιβάτες στον υπόγειο σιδηρόδρομο. Το IPCC προειδοποίησε για τους κινδύνους της ανόδου της τρομοκρατίας στο Χονγκ Κονγκ και επισήμανε ότι οι αστυνομικές δυνάμεις αντιμετώπισαν «κατάφωρη προπαγάνδα» με στόχο τη δυσφήμιση της αστυνομίας. Στις 52 συστάσεις της έκθεσης, υπογραμμίστηκε η ανάγκη για πρόσθετη κατάρτιση σχετικά με τις τακτικές, τη χρήση δακρυγόνων αερίων, τη βελτίωση της επικοινωνίας και τη διάψευση των φημών. Το IPCC διαθέτει περιορισμένες μόνο εξουσίες και η έκθεσή του δέχτηκε έντονες επικρίσεις λόγω της αποτυχίας της να αντιμετωπίσει πειστικά τις ανησυχίες σχετικά με τη λογοδοσία.

Για πρώτη φορά μέσα σε 30 χρόνια, οι αρχές του Χονγκ Κονγκ αρνήθηκαν την άδεια για εκδηλώσεις για τον εορτασμό της καταστολής στην Πλατεία Τιενανμέν το 1989 στην Κίνα, επικαλούμενες ανησυχίες για τη δημόσια υγεία που συνδέονται με τη νόσο COVID-19. Οι διοργανωτές της ετήσιας λαμπαδηφορίας, η συμμαχία του Χονγκ Κονγκ υπέρ των πατριωτικών δημοκρατικών κινημάτων στην Κίνα, υποστήριξαν ότι η απαγόρευση είχε πολιτικά κίνητρα. Αρκετά άτομα συνελήφθησαν και κατηγορήθηκαν για συμμετοχή σε μη επιτρεπόμενη συνάθροιση μετά τη διεξαγωγή λαμπαδηφορίας παρά την απαγόρευση. Οι δραστηριότητες που σχετίζονται με την καταστολή στην πλατεία Τιενανμέν επιτρέπονται κατά τα άλλα, ενώ και το μουσείο που διαχειρίζεται η συμμαχία υπέρ των πατριωτικών δημοκρατικών κινημάτων στην Κίνα άνοιξε ξανά τις πόρτες του τον Μάιο.

Στις 4 Ιουνίου το Νομοθετικό Συμβούλιο ψήφισε το αμφιλεγόμενο νομοσχέδιο για τον εθνικό ύμνο, με τον οποίο ποινικοποιείται η προσβολή του «Εμβατηρίου των εθελοντών» με

μέγιστη χρηματική ποινή 50 000 HKD [5 530 EUR] και φυλάκιση τριών ετών. Η NPCSC στο Πεκίνο ενέκρινε πρώτα τον νόμο για τον εθνικό ύμνο τον Σεπτέμβριο του 2017 και αποφάσισε να τον προσθέσει στο παράρτημα ΙΙΙ του θεμελιώδους νόμου δύο μήνες αργότερα. Με την ψήφο του Νομοθετικού Συμβουλίου η εν λόγω απόφαση απέκτησε ισχύ και σε τοπικό επίπεδο.

Το HKLO ασκεί αυξανόμενη επιρροή στη χάραξη πολιτικής και στο πολιτικό κατεστημένο του Χονγκ Κονγκ, θέτοντας υπό αμφισβήτηση τη διατήρηση του υψηλού βαθμού αυτονομίας του Χονγκ Κονγκ. Με τον νόμο περί εθνικής ασφάλειας έχει επίσης ιδρυθεί ένας νέος θεσμός της ηπειρωτικής χώρας στο Χονγκ Κονγκ, το γραφείο διαφύλαξης της εθνικής ασφάλειας, το οποίο είναι αρμόδιο για σοβαρές υποθέσεις εθνικής ασφάλειας, μεταξύ άλλων όταν υπάρχουν «πολύπλοκα» στοιχεία που συνδέονται με την εμπλοκή ξένης χώρας ή «εξωτερικών στοιχείων» που δεν λογοδοτούν στους θεσμούς του Χονγκ Κονγκ. Μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει επίκληση των διατάξεων αυτών.

Οι εκλογές για το Νομοθετικό Συμβούλιο είχαν προγραμματιστεί για τις 6 Σεπτεμβρίου και, στις 30 Ιουλίου, 12 υποψήφιοι υπέρ της δημοκρατίας αποκλείστηκαν από τη συμμετοχή στις εκλογές. Οι έφοροι δήλωσαν ότι δεν πίστευαν ότι οι υποψήφιοι θα τηρούσαν πραγματικά τον θεμελιώδη νόμο, όπως απαιτείται επισήμως μέσω υπογεγραμμένων δηλώσεων. Μεταξύ αυτών που αποκλείστηκαν ήταν τέσσερις εν ενεργεία νομοθέτες. Επίσης, αποκλείστηκαν τρεις περιφερειακοί σύμβουλοι που εξελέγησαν με καθολική ψηφοφορία, μαζί με τον πρώην ηγέτη του Demosisto, Joshua Wong.

Η κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ εξέδωσε δήλωση στην οποία υποστηρίζει τους αποκλεισμούς, αναφέροντας πραγματικές ή εικαζόμενες συμπεριφορές εκ μέρους των ατόμων που αποκλείστηκαν ως αιτιολόγηση της εν λόγω ενέργειας, μεταξύ άλλων: τη στήριξη της ανεξαρτησίας του Χονγκ Κονγκ (η οποία δεν υποστηρίζεται άμεσα από τους ενδιαφερόμενους)· αντιρρήσεις σχετικά με τον νόμο περί εθνικής ασφάλειας· την πρόθεση να καταψηφίσουν αδιακρίτως τα νομοσχέδια που προτείνει η κυβέρνηση· και την ενθάρρυνση παρεμβάσεων από ξένες κυβερνήσεις. Επέμεινε ότι δεν υφίσταται πολιτική λογοκρισία ή περιορισμός των ελευθεριών και προειδοποίησε ότι οι επιθέσεις και οι απειλές κατά των εφόρων θα διερευνώνται από την αστυνομία. Το HKLO εξέφρασε επίσης την ικανοποίησή του για την απόφαση των εφόρων.

Οι μαζικοί αποκλεισμοί δέχθηκαν έντονη κριτική σε διεθνές επίπεδο. Σε δήλωση της ΕΕ που εκδόθηκε από τον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης Josep Borrell αναφέρεται ότι ο αποκλεισμός των υποψηφίων «*αποδυναμώνει τη διεθνή φήμη του Χονγκ Κονγκ ως ελεύθερης και ανοικτής κοινωνίας*».

Οι πανδημοκράτες διεξήγαγαν προκριματικές εκλογές στις 11-12 Ιουλίου προκειμένου να αναδείξουν υποψηφίους για το Νομοθετικό Συμβούλιο, με συμμετοχή περίπου 600 000 ψηφοφόρων. Μια νέα γενιά ακτιβιστών —οι οποίοι γενικά τάσσονται υπέρ της ενίσχυσης της αυτοδιάθεσης— σημείωσε θετικά αποτελέσματα στις δημοσκοπήσεις.

Στις 31 Ιουλίου οι εκλογές για το Νομοθετικό Συμβούλιο αναβλήθηκαν για ένα έτος βάσει του διατάγματος περί κανονισμών έκτακτης ανάγκης. Η επικεφαλής της κυβέρνησης αιτιολόγησε το μέτρο επικαλούμενη τους υγειονομικούς κινδύνους εάν οι εκλογές πραγματοποιούνταν εν μέσω της έξαρσης του «τρίτου κύματος» της νόσου COVID-19. Επισήμανε τον ιδιαίτερα σημαντικό κίνδυνο για τους ηλικιωμένους ψηφοφόρους, την αδυναμία περίπου 100 000 εγγεγραμμένων ψηφοφόρων που βρίσκονται σήμερα στην

ηπειρωτική Κίνα να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα, και τα εμπόδια στη διεξαγωγή εκλογικών εκστρατειών λόγω των μέτρων κοινωνικής αποστασιοποίησης. Αναφέρθηκε στην αναβολή των εκλογών σε άλλες δικαιοδοσίες.

Ο θεμελιώδης νόμος δεν προβλέπει κατάσταση που δικαιολογεί την αναβολή των εκλογών για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα. Το άρθρο 69 ορίζει ότι η θητεία του Νομοθετικού Συμβουλίου είναι τετραετής. Στη συνέχεια, η NPCSC εξέδωσε σύντομη απόφαση σύμφωνα με την οποία το έκτο Νομοθετικό Συμβούλιο θα εξακολουθούσε να ασκεί τα καθήκοντά του για τουλάχιστον ένα έτος μετά τη λήξη της θητείας του στις 30 Σεπτεμβρίου. Το επόμενο Νομοθετικό Συμβούλιο θα εκλεγεί για τη συνήθη τετραετία.

Οι εν ενεργεία νομοθέτες, οι οποίοι είχαν αποκλειστεί από τη συμμετοχή τους στις επόμενες εκλογές, αρχικά δεν αποκλείστηκαν από τις έδρες τους για την παρατεταμένη περίοδο ενός έτους. Ωστόσο, υπήρξε έντονη συζήτηση εντός του στρατοπέδου των πανδημοκρατών σχετικά με το κατά πόσον οι φιλοδημοκρατικοί νομοθέτες θα πρέπει να παραμείνουν στο σώμα του Νομοθετικού Συμβουλίου. Λόγω της διάστασης απόψεων εντός του κινήματος, ανατέθηκε η διεξαγωγή δημοσκόπησης για να ζητηθεί η γνώμη του κοινού επί του θέματος. Η ασάφεια των αποτελεσμάτων της εν λόγω δημοσκόπησης οδήγησε όλους τους νομοθέτες πλην δύο να συμφωνήσουν να διατηρήσουν τις έδρες τους στο Νομοθετικό Συμβούλιο. Ένας τρίτος νομοθέτης παραιτήθηκε για λόγους υγείας.

Στις 11 Νοεμβρίου η NPCSC εξέδωσε απόφαση που αποτέλεσε τη βάση για να προβεί η κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ στην άμεση απομάκρυνση τεσσάρων φιλοδημοκρατικών νομοθετών από το Νομοθετικό Συμβούλιο. Στην απόφαση ορίστηκαν επίσης ευρέα κριτήρια για τον καθορισμό του πότε ένας μεμονωμένος νομοθέτης ή υποψήφιος νομοθέτης θεωρείται ότι αδυνατεί να εκπληρώσει τον όρκο τήρησης του θεμελιώδους νόμου και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να απομακρυνθεί από τα καθήκοντά του. Τα κριτήρια αυτά περιλαμβάνουν τη στήριξη της ανεξαρτησίας του Χονγκ Κονγκ, την άρνηση αναγνώρισης της κυριαρχίας της Κίνας επί του Χονγκ Κονγκ, την ενθάρρυνση ξένων χωρών ή «εξωτερικών στοιχείων» να παρέμβουν στις υποθέσεις του Χονγκ Κονγκ, ή την τέλεση πράξεων που θέτουν σε κίνδυνο την εθνική ασφάλεια. Η απόφαση της NPCSC δέχθηκε έντονη κριτική στο Χονγκ Κονγκ και από τη διεθνή κοινότητα, μεταξύ άλλων επειδή υπονομεύει σημαντικά τον υψηλό βαθμό αυτονομίας του Χονγκ Κονγκ και την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Ο αποκλεισμός των τεσσάρων νομοθετών οδήγησε στην παραίτηση των 15 εναπομεινάντων φιλοδημοκρατικών νομοθετών από το Νομοθετικό Συμβούλιο. Η νομοθετική εξουσία εξακολούθησε να λειτουργεί, αλλά με σημαντικά μειωμένους δημοκρατικούς ελέγχους και ισορροπίες.

Πολλές διακεκριμένες φιλοδημοκρατικές προσωπικότητες παραιτήθηκαν από τον κομματικό τους ρόλο μετά τις εξελίξεις αυτές. Ο Ted Hui, μέλος του Δημοκρατικού Κόμματος, σε βάρος του οποίου εκκρεμούν διάφορες ποινικές κατηγορίες με σχετικούς όρους εγγύησης, αυτοεξορίστηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο, προκαλώντας έντονες αντιδράσεις από τις αρχές της ηπειρωτικής χώρας και του Χονγκ Κονγκ.

Τα δικαστήρια κατηγορήθηκαν πολλές φορές για μεροληψία κατά τη διάρκεια του έτους, ιδιαίτερα σε σχέση με την εκδίκαση υποθέσεων που σχετίζονταν με διαδηλώσεις. Στις 23 Σεπτεμβρίου ο πρόεδρος του Ανώτατου Δικαστηρίου εξέδωσε σπάνια δήλωση για την υπεράσπιση της δικαιοσύνης και προειδοποίησε ότι οι επιθέσεις κατά δικαστών θα

διαβρώσουν την εμπιστοσύνη των πολιτών στο κράτος δικαίου. Τον Σεπτέμβριο ο Αυστραλός δικαστής James Spigelman, ένας από τους 14 αλλοδαπούς δικαστές που συμμετέχουν στο Ανώτατο Δικαστήριο του Χονγκ Κονγκ ως μη μόνιμοι δικαστές, παραιτήθηκε. Η κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ υπογράμμισε την προσήλωσή της στο σύστημα διορισμού αλλοδαπών δικαστών και επισήμανε τη σημασία του για την ανεξαρτησία του δικαστικού συστήματος. Τον Οκτώβριο η κυβέρνηση διόρισε στο Ανώτατο Δικαστήριο τον δικαστή Patrick Hodge, αναπληρωτή πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου.

Στις 21 Δεκεμβρίου το Ανώτατο Δικαστήριο, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου του, Geoffrey Ma, και του Λόρδου Hoffman από το Ηνωμένο Βασίλειο, ο οποίος συμμετείχε ως μη μόνιμο μέλος, απέρριψε ομόφωνα την προσφυγή κατά της κυβερνητικής απαγόρευσης της χρήσης καλυμμάτων προσώπου από φιλοδημοκρατικούς ακτιβιστές και επιβεβαίωσε τη συνταγματικότητα του διατάγματος περί κανονισμών έκτακτης ανάγκης βάσει του οποίου επιβλήθηκε η απαγόρευση. Η απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου δικαίωσε την επίκληση του διατάγματος περί κανονισμών έκτακτης ανάγκης εκ μέρους της κυβέρνησης κατά τη διάρκεια των αναταραχών, υπογραμμίζοντας ότι, ενώ οι εξουσίες έκτακτης ανάγκης είναι ευρείες και ευέλικτες, η άσκησή τους υπόκειται σε «ουσιαστικό έλεγχο» που λαμβάνει τη μορφή δικαστικού ελέγχου, ελέγχου νομιμότητας από το Νομοθετικό Συμβούλιο και των απαιτήσεων του θεμελιώδους νόμου, σύμφωνα με τις οποίες οι εν λόγω κανονισμοί πρέπει να προβλέπονται από τον νόμο και να είναι αναλογικοί.

Κατά την 30ή επέτειο της θέσπισης του θεμελιώδους νόμου, δημιουργήθηκαν αντιπαραθέσεις σχετικά με το ζήτημα της διάκρισης των εξουσιών. Στο πλαίσιο της αναθεώρησης των σχολικών βιβλίων, η κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ υποστήριξε ότι η αρχή αυτή δεν εφαρμόζεται στο Χονγκ Κονγκ. Το γεγονός αυτό πυροδότησε μια ουσιαστική συζήτηση, στο πλαίσιο της οποίας κορυφαίοι νομικοί ισχυρίστηκαν ότι, ενώ ο θεμελιώδης νόμος δεν κάνει ρητή αναφορά στη διάκριση των εξουσιών, υπάρχει σαφής οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων μεταξύ των διαφόρων κλάδων της κυβέρνησης και ότι η δικαστική ανεξαρτησία διασφαλίζεται από το άρθρο 85.

Κατά τη διάρκεια του έτους, στο Νομοθετικό Συμβούλιο εκτυλίχθηκαν θλιβερές σκηνές βίαιων διαταραχών, μεταξύ άλλων λόγω της διαφωνίας σχετικά με την κατοχή της προεδρίας της επιτροπής της Βουλής. Η επιτροπή παρέλυσε για αρκετούς μήνες λόγω της κωλυσιεργίας των πανδημοκρατών και της διαφωνίας σχετικά με την παραχώρηση της προεδρίας στον αναπληρωτή πρόεδρο εν αναμονή της έκβασης της εκλογής νέου/νέας προέδρου τον Μάιο. Οκτώ πανδημοκρατικοί πολιτικοί, μεταξύ των οποίων πέντε εν ενεργεία νομοθέτες και δύο πρώην νομοθέτες, συνελήφθησαν αργότερα για περιστατικά στην αίθουσα του Νομοθετικού Συμβουλίου. Οι συλλήψεις προκάλεσαν σοβαρές ανησυχίες σχετικά με τη χρήση ποινικών διατάξεων κατά νομοθετών και πρώην νομοθετών, καθώς και για την επιλεκτική στόχευση φιλοδημοκρατικών πολιτικών.

Η επικεφαλής της κυβέρνησης ανέβαλε κατά έναν μήνα το ετήσιο πολιτικό της διάγγελμα, το οποίο επρόκειτο να λάβει χώρα στις 14 Οκτωβρίου. Ανέφερε ότι η καθυστέρηση οφειλόταν στην ανάγκη διαβούλευσης με τις αρχές της κεντρικής κυβέρνησης σχετικά με τα μέτρα ενίσχυσης της ανάκαμψης του Χονγκ Κονγκ και επισκέφθηκε το Πεκίνο στις αρχές Νοεμβρίου για τον σκοπό αυτόν.

Το τέταρτο πολιτικό της διάγγελμα εκφωνήθηκε στις 25 Νοεμβρίου ενώπιον ενός Νομοθετικού Συμβουλίου χωρίς καμία φωνή της αντιπολίτευσης. Η επικεφαλής της

κυβέρνησης αναφέρθηκε στα «πολλαπλά πλήγματα» που δέχθηκε το Χονγκ Κονγκ, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων της νόσου COVID-19 στους ανθρώπους και στην οικονομία και της κοινωνικής αναταραχής. Υπερασπίστηκε τον νόμο περί εθνικής ασφάλειας και άλλες πρόσφατες πολιτικές εξελίξεις, συμπεριλαμβανομένου του αποκλεισμού των φιλοδημοκρατικών νομοθετών από τις εκλογές, και συμπεριέλαβε στην ομιλία της μια ενότητα σχετικά με την «Πλήρη στήριξη της κεντρικής κυβέρνησης». Ανέφερε τα άρθρα 9 και 10 του νόμου περί εθνικής ασφάλειας ως τη βάση των κυβερνητικών σχεδίων για την ενίσχυση των κανονισμών σχετικά με τις κοινωνικές οργανώσεις, τα μέσα ενημέρωσης και το διαδίκτυο και για την προώθηση της εκπαίδευσης σε θέματα εθνικής ασφάλειας στα σχολεία και στα πανεπιστήμια. Επιβεβαίωσε, επίσης, ότι η κυβέρνηση θα υποβάλει νομοσχέδιο για την τροποποίηση των διατάξεων που αφορούν την ορκωμοσία.

Επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19

Όσον αφορά την πανδημία COVID-19, το Χονγκ Κονγκ έχει αναφέρει περισσότερα από 8 847 κρούσματα και 148 θανάτους. Το εξαιρετικό σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης του Χονγκ Κονγκ, η ισχυρή πολιτική αντίδραση, συμπεριλαμβανομένων αυστηρών μέτρων καραντίνας, και η υπεύθυνη στάση των κατοίκων του —όπως αντικατοπτρίζεται στη σχεδόν καθολική χρήση μάσκας προσώπου κατά τη διάρκεια της έξαρσης— συνέβαλαν στην αποτελεσματική διαχείριση της πανδημίας. Το Χονγκ Κονγκ αξιοποίησε, επίσης, την πολύτιμη πείρα του από την επιδημία SARS το 2003.

Το Χονγκ Κονγκ ανέφερε το πρώτο του κρούσμα στο τέλος Ιανουαρίου. Λίγο αργότερα, η ΕΔΠ έκλεισε όλα τα σημεία διέλευσης των συνόρων εκτός από τον διεθνή αερολιμένα, το λιμάνι της Shenzhen και τη γέφυρα Χονγκ Κονγκ–Zhuhai–Μακάο, ώστε οι κάτοικοι του Χονγκ Κονγκ να μπορέσουν να επιστρέψουν στην πόλη. Υπήρξαν ορισμένες επικρίσεις όσον αφορά την αρχική αντίδραση της κυβέρνησης στην επιδημία, συμπεριλαμβανομένης της προμήθειας μασκών. Τον Σεπτέμβριο, με τη στήριξη της κεντρικής κυβέρνησης, το Χονγκ Κονγκ διεξήγαγε εθελοντικό πρόγραμμα τεστ σε ολόκληρη την πόλη, με τη συμμετοχή περίπου 1,78 εκατομμυρίων ατόμων. Η κυβέρνηση παρείχε σειρά μέτρων αρωγής για τον μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της επιδημίας.

Κατά τη διάρκεια της επιδημίας, με τρία «κύματα» λοιμώξεων κατά τη διάρκεια του έτους, η κυβέρνηση ενέτεινε και χαλάρωνε επανειλημμένα τα μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν το κλείσιμο ορισμένων εμπορικών καταστημάτων που θεωρούνται υψηλού κινδύνου, περιορισμούς όσον αφορά την απόσταση και τον αριθμό των πελατών των εστιατορίων, καθώς και περιορισμούς στον αριθμό των ατόμων που επιτρέπεται να συναθροίζονται.

Κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους, το Χονγκ Κονγκ ξεκίνησε συζητήσεις σχετικά με πιθανές ταξιδιωτικές συμφωνίες για τη διευκόλυνση των μετακινήσεων με 11 κράτη. Τον Οκτώβριο επιτεύχθηκε κατ' αρχήν ταξιδιωτική συμφωνία με τη Σινγκαπούρη, παρότι η εφαρμογή της καθυστέρησε λόγω αύξησης των κρουσμάτων της νόσου COVID-19. Η ΕΕ αποφάσισε τον Οκτώβριο να καταχωρίσει τις ΕΔΠ Χονγκ Κονγκ και Μακάο στον κατάλογο των περιοχών με τις οποίες θα μπορούσαν να αποκατασταθούν οι μη ουσιώδεις μετακινήσεις βάσει αμοιβαιότητας και όταν το επιτρέψουν οι συνθήκες.

Δικαιώματα, ελευθερίες και ισότητα ευκαιριών

Ο νόμος περί εθνικής ασφάλειας είχε αναμφισβήτητα αντίκτυπο στην άσκηση των ελευθεριών, ενώ οι ηγέτες του Demosisto διέλυσαν το φιλοδημοκρατικό κόμμα όταν θεσπίστηκε ο νόμος. Το κόμμα είχε ταχθεί υπέρ της αυτοδιάθεσης του Χονγκ Κονγκ, αλλά παραιτήθηκε από τον στόχο αυτόν τον Ιανουάριο του 2020.

Η αυτολογοκρισία στον δημόσιο βίο αυξήθηκε, μολονότι η έκτασή της είναι δύσκολο να υπολογιστεί. Η άμεση λογοκρισία δεν αποτελεί ακόμη διαδεδομένο χαρακτηριστικό του τοπίου των μέσων ενημέρωσης, μολονότι ορισμένοι δημοσιογράφοι κάνουν λόγο για αμφιλεγόμενες συντακτικές αποφάσεις και αυξημένη «καθοδήγηση» από τους συντάκτες όσον αφορά ευαίσθητα ζητήματα. Μολονότι αυτό δεν συνδέεται άμεσα με τον νόμο περί εθνικής ασφάλειας, ο δημόσιος ραδιοτηλεοπτικός φορέας RTHK δέχεται αυξανόμενες πιέσεις για να αποφεύγει δραστηριότητες και ρεπορτάζ που θεωρούνται «προκλητικά» από την κυβέρνηση.
Η σύλληψη ανεξάρτητης δημοσιογράφου στις 3 Νοεμβρίου για τη συμμετοχή της σε ερευνητικό ντοκιμαντέρ για το RTHK σχετικά με τις επιθέσεις στον σταθμό MTR της Yuen Long τον Ιούλιο του 2019 δέχθηκε έντονη κριτική ως προσπάθεια ποινικοποίησης του νόμιμου δημοσιογραφικού έργου.

Οι καθηγητές πανεπιστημίου, ιδιαίτερα όσοι διδάσκουν «ευαίσθητα» μαθήματα και όσοι απευθύνονται σε φοιτητές της ηπειρωτικής χώρας, αντιμετωπίζουν αβεβαιότητα σχετικά με το τι μπορούν και δεν μπορούν να διδάξουν υπό το πρίσμα του νόμου περί εθνικής ασφάλειας. Ορισμένοι ακαδημαϊκοί αποφεύγουν να ζητούν χρηματοδότηση για την έρευνά τους από ξένες πηγές, ιδιαίτερα από τις ΗΠΑ, για να αποφύγουν την πρόκληση αντιδράσεων.

Οι ΜΚΟ προσπαθούν να διασφαλίσουν ότι δεν παραβαίνουν τον νόμο περί εθνικής ασφάλειας, με τις επακόλουθες επιπλοκές για το έργο τους. Το ίδρυμα Friedrich Naumann Stiftung είναι ο πρώτος σημαντικός διεθνής οργανισμός που έπαυσε τις δραστηριότητές του στο Χονγκ Κονγκ ως αποτέλεσμα του νόμου περί εθνικής ασφάλειας.

Τα σχολεία δέχονται αυξανόμενη πίεση μετά την επισήμανση των αρχών του Πεκίνου και του Χονγκ Κονγκ ότι πρέπει να υπάρξει αναπροσανατολισμός της διδασκαλίας για να ενθαρρυνθούν ο πατριωτισμός και η κατανόηση του νόμου περί εθνικής ασφάλειας. Ένας εκπαιδευτικός «διαγράφηκε» οριστικά από το Γραφείο Εκπαίδευσης επειδή μίλησε για τη σκέψη υπέρ της ανεξαρτησίας στα μαθήματά του πριν από τη θέσπιση του νόμου, τα σχολικά εγχειρίδια αναθεωρήθηκαν και στους εκπαιδευτικούς συνιστάται να αποφεύγουν την παραβίαση του νόμου. Ο τομέας της εκπαίδευσης καθίσταται ολοένα και περισσότερο πολιτικοποιημένος, καθώς οι υποστηρικτές του Πεκίνου ισχυρίζονται ότι πολλοί εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν τη δημοκρατία ή ακόμη και την ανεξαρτησία, και ότι οι μαθητές διδάσκονται δυτικές ιδεολογίες στις τάξεις και ενθαρρύνονται να συμμετέχουν σε κοινωνικά κινήματα. Η επικεφαλής της κυβέρνησης έχει προτείνει μεταρρυθμίσεις στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών, προκειμένου να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη συμμόρφωση με τις κατευθυντήριες γραμμές της κυβέρνησης.

Η ελευθερία του συνέρχεσθαι υπόκειται σε περιορισμούς λόγω της έξαρσης της νόσου COVID-19 και του νόμου περί εθνικής ασφάλειας. Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020, υποβλήθηκαν 107 αιτήσεις για δημόσιες συναθροίσεις, από τις οποίες οι 87 απορρίφθηκαν. Όλες οι αιτήσεις που υποβλήθηκαν από τον Ιούλιο του 2020 και στο εξής απορρίφθηκαν. Η έξαρση της νόσου COVID-19 αναφέρεται τακτικά ως ο κύριος λόγος απόρριψης. Οι δημόσιες συγκεντρώσεις άνω των τεσσάρων, και αργότερα οκτώ, ατόμων απαγορεύονται από τον Μάρτιο. Η αστυνομία έχει υψώσει μοβ προειδοποιητική σημαία σε μη

επιτρεπόμενες συγκεντρώσεις για να προειδοποιήσει για πιθανές παραβιάσεις του νόμου περί εθνικής ασφάλειας, μολονότι δεν είναι σαφές ποια είναι τα αποδεκτά όρια στον τομέα της πολιτικής έκφρασης.

Σημειώθηκε κάποια πρόοδος στα δικαστήρια του Χονγκ Κονγκ όσον αφορά την **αναγνώριση των δικαιωμάτων των ΛΟΑΔΜ**. Τον Μάρτιο μια πολιτική της υπηρεσίας στέγασης που απαγόρευε στα ομόφυλα ζευγάρια που είχαν παντρευτεί στο εξωτερικό να υποβάλλουν αίτηση κοινωνικής στέγασης κρίθηκε αντισυνταγματική και παράνομη από το Εφετείο. Τον Ιούνιο το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων τροποποίησε τον φορολογικό κώδικα προκειμένου να επιτρέψει σε έγγαμο πρόσωπο, είτε σε γάμο μεταξύ ατόμων διαφορετικού φύλου είτε σε γάμο μεταξύ ατόμων του ιδίου φύλου, να επιλέξει αν θα υποβάλει φορολογική δήλωση ατομικά ή από κοινού μαζί με τον/την σύζυγό του/της. Στις 18 Σεπτεμβρίου το Ανώτατο Δικαστήριο του Χονγκ Κονγκ αποφάνθηκε ότι ομόφυλα ζευγάρια που έχουν παντρευτεί σύμφωνα με τη νομοθεσία άλλων κρατών θα πρέπει να απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα βάσει του κληρονομικού δικαίου στο Χονγκ Κονγκ. Ωστόσο, την ίδια ημερομηνία, το δικαστήριο αρνήθηκε να αναγνωρίσει ευρύτερα τους γάμους μεταξύ ατόμων του ιδίου φύλου στο εξωτερικό, επισημαίνοντας ότι συγκεκριμένες περιπτώσεις διακρίσεων θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν μέσω συγκεκριμένων δικαστικών υποθέσεων. Το 2020 ανέκυψαν ανησυχίες σχετικά με ισχυρισμούς περί ομοφοβικών σχολίων από δικαστή σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό αιτούντος άσυλο.

Το Χονγκ Κονγκ έχει λάβει ορισμένα μέτρα για την αντιμετώπιση της **εμπορίας ανθρώπων**, μολονότι οι ΗΠΑ ενέταξαν το Χονγκ Κονγκ στην κατηγορία 2 του καταλόγου επιτήρησης. Στην ετήσια έκθεση των ΗΠΑ για την εμπορία ανθρώπων αναφέρονται, μεταξύ άλλων ανησυχητικών σημείων, ο αναποτελεσματικός μηχανισμός ταυτοποίησης, ο μικρός αριθμός διώξεων και η ποινικοποίηση των θυμάτων για παράνομες πράξεις που υποχρεώθηκαν να διαπράξουν. Στις 17-18 Δεκεμβρίου διεξήχθη το πέμπτο σεμινάριο ΕΕ-Χονγκ Κονγκ για την εμπορία ανθρώπων, στο πλαίσιο του οποίου εξετάστηκαν κοινά ζητήματα που προκαλούν ανησυχία. Στα ζητήματα αυτά περιλαμβάνονται η διεθνής συνεργασία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, η παροχή βοήθειας στα θύματα και η συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών.

Η έξαρση της νόσου COVID-19 θεωρείται ότι είχε αρνητικό αντίκτυπο στις συνθήκες εργασίας ορισμένων **αλλοδαπών οικιακών βοηθών**. Μεταξύ άλλων, διατυπώθηκαν καταγγελίες ότι ορισμένοι εργοδότες δεν επέτρεψαν στους εργαζομένους την έξοδό τους από το σπίτι για να απολαύσουν το συνηθισμένο τους ρεπό μία ημέρα την εβδομάδα. Η ομοσπονδία συνδικαλιστικών οργανώσεων ασιατικού οικιακού προσωπικού του Χονγκ Κονγκ ανέφερε αυξημένες διακρίσεις σε βάρος των εργαζομένων ως αποτέλεσμα της πανδημίας. Κάποια παραδείγματα περιλαμβάνουν την παράνομη καταγγελία συμβάσεων όταν οι εργοδότες πίστευαν ότι οι εργαζόμενοι είχαν προσβληθεί από τον κορονοϊό, καθώς και η άρνηση των εργοδοτών να πληρώσουν τους εισερχόμενους αλλοδαπούς οικιακούς βοηθούς κατά τη διάρκεια της υποχρεωτικής καραντίνας. Πολλοί και πολλές οικιακοί/-ές βοηθοί που έχασαν τη δουλειά τους παρέμειναν εγκλωβισμένοι/-ες στο Χονγκ Κονγκ, και εξαρτιόνταν σε μεγάλο βαθμό από φιλανθρωπίες καθώς δεν υπήρχε άλλου είδους βοήθεια. Η κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ εισήγαγε δωρεάν εξετάσεις ανίχνευσης της νόσου COVID-19 και μάσκες για αλλοδαπούς οικιακούς βοηθούς που περιμένουν σε καταλύματα για να ενταχθούν στα νοικοκυριά των νέων εργοδοτών τους.

Το **σύστημα καταπολέμησης της διαφθοράς** παρέμεινε ισχυρό και ανθεκτικό, καθώς το Χονγκ Κονγκ εφαρμόζει πολύ υψηλά πρότυπα διαφάνειας και μέτρα κατά της διαφθοράς. Οι

αρχές, καθώς και προσωπικότητες του πολιτικού και επιχειρηματικού κόσμου, αναγνωρίζουν ότι η διαφάνεια έχει ζωτική σημασία για τη διατήρηση της ισχυρής θέσης του Χονγκ Κονγκ ως διεθνούς επιχειρηματικού κέντρου.

Οι οικονομικές επιπτώσεις της έξαρσης της νόσου COVID-19 επηρέασαν τα επίπεδα **φτώχειας**, καθώς η ανεργία έφτασε στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων 16 ετών, σε ποσοστό 6,6 % στο τέλος του 2020[3], ενώ το ποσοστό ανεργίας στους νέους από 20 έως 29 ετών άγγιξε το 11 %. Το ποσοστό φτώχειας είχε ήδη ανέλθει στο 20,4 % το 2019. Τον Ιανουάριο του 2020 η επικεφαλής της κυβέρνησης εξήγγειλε 10 νέες πρωτοβουλίες με στόχο τη στήριξη των τοπικών κοινοτήτων και των μη προνομιούχων ατόμων, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης του στόχου για μεταβατική στέγαση από 10 000 σε 15 000 έως το 2023, και της παροχής επιδομάτων σε μετρητά σε αιτούντες στέγαση σε κοινωνικές κατοικίες οι οποίοι περιμένουν πάνω από τρία χρόνια.

II. Οικονομικές εξελίξεις

Η οικονομία του Χονγκ Κονγκ επιδεινώθηκε σημαντικά το 2020 και κατέγραψε ύφεση για δεύτερο συνεχές έτος, μετά από μείωση του ΑΕΠ κατά 1,2 % το 2019. Παρά τη βελτίωση που σημειώθηκε αργότερα κατά τη διάρκεια του έτους, χάρη στην ανάκαμψη της Κίνας, η οικονομία εξακολούθησε να συρρικνώνεται κατά 9,1 % το πρώτο τρίμηνο, κατά 9,0 % το δεύτερο τρίμηνο και κατά 3,5 % το τρίτο τρίμηνο του 2020 σε σύγκριση με το 2019. Η νόσος COVID-19 διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη συρρίκνωση, παρότι ήταν απλώς το αποκορύφωμα των αντιξοοτήτων που ήδη υπήρχαν, όπως η αναταραχή του 2019 και ο εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ-Κίνας.

Η ΕΔΠ έχει πολύ ανοικτή οικονομία, η οποία παραδοσιακά ευημερούσε ως τριπλός κόμβος: για τη συγκέντρωση υπεράκτιων κεφαλαίων εκ μέρους της Κίνας, για το παγκόσμιο και κινεζικό εμπόριο και για τον τουρισμό (κυρίως Κινέζοι τουρίστες). Μεταξύ των τεσσάρων βασικών κλάδων της πόλης —χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, τουρισμός, εμπόριο και εφοδιαστική, καθώς και επαγγελματικές υπηρεσίες και υπηρεσίες προς τους παραγωγούς— ο χρηματοπιστωτικός ήταν ο μοναδικός κλάδος που σημείωσε καλές επιδόσεις το 2020.

Οι κλάδοι που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις τουριστικές δαπάνες ήταν μεταξύ εκείνων που επλήγησαν περισσότερο κατά τη διάρκεια του έτους. Σε αυτούς περιλαμβάνονται το λιανικό εμπόριο, τα τρόφιμα και τα ποτά, η φιλοξενία, οι μεταφορές και η αεροπορία. Οι λιανικές πωλήσεις μειώθηκαν κατά 25,3 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος κατά τους πρώτους έντεκα μήνες του 2020, τα έσοδα των εστιατορίων μειώθηκαν κατά 30,8 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος κατά τα τρία πρώτα τρίμηνα του έτους και ο αριθμός των επιβατών στον αερολιμένα μειώθηκε κατά 87,5 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος για ολόκληρο το έτος. Η μείωση αυτή μπορεί να εξηγηθεί σε μεγάλο βαθμό από τη μαζική μείωση των αφίξεων τουριστών, οι οποίες μειώθηκαν κατά 93,6 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος φτάνοντας μόλις τα 3,6 εκατομμύρια τουρίστες, λόγω των ταξιδιωτικών περιορισμών και του φόβου για τα ταξίδια. Παραδοσιακά, περίπου το 80 % των τουριστών προέρχονται από την ηπειρωτική χώρα και εκτιμάται ότι αντιπροσωπεύουν το 40 % των λιανικών πωλήσεων στην πόλη, ιδιαίτερα στον τομέα των ειδών πολυτελείας. Οι

[3] Αυτά και τα επόμενα είναι τα τελευταία στατιστικά στοιχεία που ήταν διαθέσιμα κατά τον χρόνο σύνταξης του παρόντος εγγράφου.

εγχώριες δαπάνες επηρεάστηκαν επίσης από τη συρρίκνωση της οικονομίας και τους τοπικούς κανόνες κοινωνικής αποστασιοποίησης στα εστιατόρια και σε άλλες επιχειρήσεις.

Χάρη σε κάποια βελτίωση που παρατηρήθηκε στο τέλος του έτους, αλλά και στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης στην Κίνα και σε ορισμένα άλλα μέρη του κόσμου, ο αντίκτυπος της πανδημίας στο εξωτερικό **εμπόριο** του Χονγκ Κονγκ ήταν περιορισμένος: τους πρώτους έντεκα μήνες του 2020, οι εξαγωγές αγαθών (σχεδόν αποκλειστικά επανεξαγωγές) μειώθηκαν κατά 2,8 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, ενώ και οι εισαγωγές μειώθηκαν κατά 5,0 %. Το γεγονός αυτό επηρέασε με τη σειρά του και τους κλάδους του εμπορίου και της εφοδιαστικής, οι οποίοι αντιστοιχούν περίπου στο 20 % του ΑΕΠ του Χονγκ Κονγκ.

Η **αγορά εργασίας** επιδεινώθηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια του έτους. Το ποσοστό ανεργίας ανήλθε σε 6,6 % έως το τέλος του έτους, έναντι 3,3 % στο τέλος του 2019. Υπάρχουν επίσης σημαντικές διαφορές μεταξύ των τομέων, για παράδειγμα στον χρηματοπιστωτικό κλάδο το ποσοστό ανεργίας ανέρχεται μόλις σε 3,2 %.

Οι **τιμές των ακινήτων** αυξήθηκαν κατά 0,3 % κατά τη διάρκεια του έτους (σε σύγκριση με αύξηση της τάξης του 5,5 % το 2019). Το Χονγκ Κονγκ παραμένει ένα από τα λιγότερο προσιτά από άποψη τιμών αστικά κέντρα για αγορά κατοικίας παγκοσμίως. Η έλλειψη στέγης αποτελεί μακροπρόθεσμο πρόβλημα που επηρεάζει πολλά νοικοκυριά.

Ο **χρηματοπιστωτικός τομέας** αποδείχθηκε πολύ πιο ανθεκτικός από την υπόλοιπη οικονομία και συνέχισε να αναπτύσσεται κατά τη διάρκεια του έτους. Ο τομέας αυτός υποστηρίχθηκε από πλούσια σειρά δραστηριοτήτων αρχικών δημόσιων προσφορών (ΑΔΠ). Κατά τη διάρκεια του έτους πραγματοποιήθηκαν 154 ΑΔΠ, από τις οποίες συγκεντρώθηκαν συνολικά 397,5 δισ. HKD (42,4 δισ. EUR). Πρόκειται για αύξηση της τάξης του 26,5 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, ακόμη και μετά την ακύρωση, την τελευταία στιγμή, της διπλής ΑΔΠ του ομίλου Ant Group στο Χονγκ Κονγκ και στη Σαγκάη —η οποία θα ήταν η μεγαλύτερη στην ιστορία— λόγω αντιρρήσεων των ρυθμιστικών αρχών της ηπειρωτικής Κίνας.

Οι ΑΔΠ αποτελούν πηγή εσόδων για πολλούς παράγοντες του χρηματοπιστωτικού κλάδου και προσελκύουν επενδυτές και κεφάλαια. Οι νέοι, αυστηρότεροι κανόνες για τις κινεζικές εταιρείες που είναι εισηγμένες στις ΗΠΑ και οι ευρύτερες εντάσεις ΗΠΑ-Κίνας θεωρείται ότι ενθαρρύνουν τις ΑΔΠ των κινεζικών εταιρειών στο Χονγκ Κονγκ. Ένας άλλος λόγος της ανθεκτικότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα είναι το σχετικά μικρό άνοιγμά του στην τοπική οικονομία. Περίπου το 80 % της χρηματιστηριακής κεφαλαιοποίησης του Χονγκ Κονγκ αποτελείται από εταιρείες της ηπειρωτικής Κίνας, γεγονός που σημαίνει ότι ο κλάδος έχει μεγάλο άνοιγμα στην κινεζική οικονομία (η οποία σημείωσε καλύτερες επιδόσεις από ό, τι το Χονγκ Κονγκ κατά τη διάρκεια του έτους). Κατά τη διάρκεια του έτους, ο μέσος ημερήσιος κύκλος εργασιών στο χρηματιστήριο του Χονγκ Κονγκ αυξήθηκε κατά 49 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος και η χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση έφθασε στο πρωτοφανές υψηλό επίπεδο των 47,5 τρισ. HKD (5,1 τρισ. EUR). Ο δείκτης Hang Seng του Χονγκ Κονγκ σημείωσε πτώση κατά περίπου 3,4 %. Ο τραπεζικός τομέας διατήρησε ικανοποιητικό επίπεδο κεφαλαιοποίησης και ισχυρό κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας. Παρά την αβέβαιη οικονομική κατάσταση και τις αποσταθεροποιητικές τοπικές πολιτικές εξελίξεις, **δεν έχουν καταγραφεί σημαντικές εκροές κεφαλαίων** από την ΕΔΠ. **Το δολάριο του Χονγκ Κονγκ ήταν ισχυρό** και η Νομισματική Αρχή του Χονγκ Κονγκ χρειάστηκε να παρέμβει αρκετές φορές για να αποφευχθεί η υπερτίμησή του και για να διασφαλίσει ότι θα

παρέμενε εντός της ζώνης διακύμανσης της ισοτιμίας του με το δολάριο ΗΠΑ. Από την άποψη αυτή, οι εισροές χρήματος μετά τις δραστηριότητες IPO στήριξαν την ισχύ του νομίσματος, σε συνδυασμό με τα ισχυρά συναλλαγματικά αποθέματα.

Ο μέσος πληθωρισμός ανήλθε σε 0,4 % τους πρώτους έντεκα μήνες του 2020.

Κρατική στήριξη και δημοσιονομική κατάσταση

Για να αντιμετωπίσει την οικονομική ύφεση και να στηρίξει τον πληθυσμό, η κυβέρνηση εφάρμοσε διάφορες δέσμες μέτρων αρωγής κατά τη διάρκεια του έτους. **Συνολικά, τα μέτρα ανήλθαν σε 311,5 δισ. HKD (33,2 δισ. EUR), ή περίπου στο 10-11 % του ΑΕΠ της πόλης**, σύμφωνα με στοιχεία της κυβέρνησης. Σε αυτά περιλαμβάνονται η εφάπαξ καταβολή μετρητών ύψους 10 000 HKD (1 066 EUR) στους κατοίκους, ένα πρόγραμμα μισθολογικής επιδότησης και διάφορες φορολογικές περικοπές, απαλλαγές από τέλη και χρεώσεις, καθώς και προγράμματα επιδοτήσεων για διάφορους κλάδους.

Παράλληλα με την παροχή ζωτικής στήριξης στην οικονομία, τα μέτρα έχουν επίσης δεχθεί κριτική για το γεγονός ότι δεν είναι αρκετά στοχευμένα, με αποτέλεσμα να μειώνεται η αποτελεσματικότητά τους και να αυξάνεται το δημοσιονομικό κόστος τους. Αυτό συνέβη με τα δύο πιο δαπανηρά μέτρα —την καταβολή μετρητών και τις μισθολογικές επιδοτήσεις— καθώς ήταν ανοικτά για τους περισσότερους κατοίκους και τις εταιρείες, ανεξάρτητα από την οικονομική τους κατάσταση. Τα περισσότερα μέτρα εξαγγέλθηκαν το πρώτο εξάμηνο του έτους και στη συνέχεια η κυβέρνηση μείωσε τη στήριξη.

Οι δράσεις αυτές συμπληρώθηκαν από μια σειρά μέτρων από τη Νομισματική Αρχή του Χονγκ Κονγκ, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται η αύξηση της ρευστότητας στον τραπεζικό τομέα, η μείωση του επιπέδου των ρυθμιστικών αποθεματικών κατά το ήμισυ για την απελευθέρωση δανειοδοτικής ικανότητας και η εφαρμογή περιόδων χάριτος για την αποπληρωμή του αρχικού κεφαλαίου δανείων για τραπεζικούς πελάτες.

Το καλοκαίρι, η κυβέρνηση διέσωσε τον κύριο αερομεταφορέα του Χονγκ Κονγκ, την εταιρεία Cathay Pacific, με μεγάλη παροχή ρευστότητας και τον δεδηλωμένο στόχο της προστασίας των θέσεων εργασίας και της θέσης του Χονγκ Κονγκ ως αεροπορικού κόμβου. Παρά τη στήριξη αυτή, η εταιρεία ανακοίνωσε ριζική αναδιάρθρωση λίγους μήνες αργότερα.

Στον δημοσιονομικό τομέα, μετά την καταγραφή του πρώτου δημοσιονομικού ελλείμματος των τελευταίων 15 ετών το 2019, η κατάσταση επιδεινώθηκε σημαντικά το 2020 λόγω των χαμηλών εσόδων και του κόστους των μέτρων οικονομικής στήριξης. Ως αποτέλεσμα, κατά την περίοδο μεταξύ Απριλίου και Νοεμβρίου, το δημόσιο έλλειμμα έφθασε στο πρωτοφανές επίπεδο των 318 δισ. HKD (34 δισ. EUR), ενώ τα δημοσιονομικά αποθέματα μειώθηκαν από 1,16 τρισ. HKD σε 842 δισ. HKD (90 δισ. EUR).

Επιχειρηματικό κλίμα

Η οικονομική ύφεση και ο αντίκτυπος της COVID-19 στις επιχειρηματικές δραστηριότητες και στα έσοδα αποτέλεσαν τις κύριες πηγές ανησυχίας για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια του έτους. Ταυτόχρονα, πολλές επιχειρήσεις έλαβαν επίσης υπόψη το μεταβαλλόμενο πολιτικό κλίμα στην πόλη, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής του νόμου περί εθνικής ασφάλειας και της αυξανόμενης επιρροής του Πεκίνου.

Όπως συνέβη και κατά τη διάρκεια των αναταραχών του 2019, οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις τήρησαν σε μεγάλο βαθμό στάση αναμονής κατά τη διάρκεια του 2020. Ωστόσο, στην επιχειρηματική κοινότητα υπάρχει η αντίληψη ότι ο νόμος περί εθνικής ασφάλειας έχει βλάψει τη διεθνή φήμη του Χονγκ Κονγκ. Υπάρχουν επίσης ανησυχίες σχετικά με τις πιθανές επιπτώσεις του νόμου στις εταιρείες και, γενικότερα, στο επιχειρηματικό κλίμα της ΕΔΠ. Οι επιπτώσεις αυτές διαφέρουν μεταξύ των κλάδων, αλλά, κατά γενικό κανόνα, οι ανησυχίες αφορούν την ανάγκη να διασφαλιστεί η συνέχιση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, η ελευθερία του λόγου και της επιχειρηματικής δραστηριότητας και η πρόσβαση σε δεδομένα, καθώς και τον αντίκτυπο στην πρόσληψη και διατήρηση ικανού ανθρώπινου δυναμικού[4]. Ως εκ τούτου, ορισμένες εταιρείες επανεξετάζουν την παρουσία τους στην πόλη, ενώ άλλες επεξεργάζονται σχέδια έκτακτης ανάγκης. Παρότι υπάρχουν και ορισμένες επιχειρήσεις που θεωρούν ότι ο νόμος περί εθνικής ασφάλειας αποτελεί θετική εξέλιξη, μεταξύ άλλων και από την άποψη της κοινωνικής σταθερότητας, έρευνες σε επιχειρήσεις δείχνουν ότι αυτή δεν είναι η άποψη της πλειοψηφίας.

Λόγω της οικονομικής ύφεσης, ορισμένες ευρωπαϊκές εταιρείες μείωσαν τις δραστηριότητές τους στην ΕΔΠ. Οι κλάδοι με μεγάλη έκθεση στις τουριστικές δαπάνες ήταν μεταξύ εκείνων που επλήγησαν περισσότερο και κατέγραψαν σημαντική μείωση εσόδων. Οι επιχειρήσεις στους τομείς του εμπορίου και της εφοδιαστικής επλήγησαν από τη συρρίκνωση του παγκόσμιου εμπορίου και την παγκόσμια οικονομική ύφεση.

Οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί εντός και εκτός του Χονγκ Κονγκ έχουν επίσης σημαντικό αντίκτυπο στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, ιδιαίτερα επειδή πολλές από αυτές δραστηριοποιούνται στην Κίνα και στην περιοχή της Ασίας.

Η επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα του Χονγκ Κονγκ, ο υψηλός βαθμός αυτονομίας του, το κράτος δικαίου και η ανεξάρτητη δικαιοσύνη θεωρούνται εδώ και πολύ καιρό βασικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Επομένως, η διάβρωση οποιωνδήποτε από τα παραπάνω θα επηρέαζε αρνητικά την ελκυστικότητα του Χονγκ Κονγκ. Οι εντάσεις μεταξύ Κίνας και ΗΠΑ, μεταξύ άλλων και για το Χονγκ Κονγκ, αποτελούν επίσης πηγή ανησυχίας για τις επιχειρήσεις.

Εμπορική πολιτική και άλλες πολιτικές

Τον Ιανουάριο άρχισε να ισχύει συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) με την Αυστραλία, η οποία υπεγράφη τον Μάρτιο του 2019 και περιλαμβάνει επίσης τροποποιημένη επενδυτική συμφωνία. Τον Μάρτιο άρχισε να ισχύει επενδυτική συμφωνία με τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Κατά τη διάρκεια του έτους, εξακολούθησε επίσης να τίθεται σταδιακά σε ισχύ ΣΕΣ με τις οικονομίες του ASEAN, η οποία υπεγράφη το 2017.
Η κυβέρνηση ανακοίνωσε μέτρα για τη στήριξη του ρόλου του Χονγκ Κονγκ ως χρηματοοικονομικού κόμβου και του πρώτου πράσινου κόμβου στην περιοχή. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν απαλλαγή από το τέλος χαρτοσήμου για τα διαπραγματεύσιμα αμοιβαία κεφάλαια και μέτρα για την προσέλκυση μετοχικών κεφαλαίων. Δρομολογήθηκε επίσης ένας δείκτης νέας τεχνολογίας, με την ονομασία Hang Seng TECH Index. Αντιπροσωπεύει τις 30 μεγαλύτερες εταιρείες τεχνολογίας που είναι εισηγμένες στο Χονγκ Κονγκ, οι οποίες έχουν υψηλή έκθεση στην τεχνολογία και πληρούν τα κριτήρια ελέγχου του δείκτη. Όσον αφορά

[4] Οι ανησυχίες αυτές επισημάνθηκαν σε αρκετές έρευνες επιχειρήσεων που διεξήχθησαν κατά τη διάρκεια του έτους.

την πράσινη χρηματοδότηση, η κυβέρνηση και οι ρυθμιστικές αρχές του χρηματοπιστωτικού τομέα ίδρυσαν τη διευθύνουσα ομάδα για την πράσινη και βιώσιμη χρηματοδότηση, ενώ η κυβέρνηση δήλωσε ότι θα εκδώσει νέα πράσινα κρατικά ομόλογα τα επόμενα χρόνια (μετά την πρώτη έκδοση το 2019).

Για την τόνωση της καινοτομίας και της τεχνολογίας —που συνιστά μία από τις κύριες προτεραιότητές της— η κυβέρνηση διέθεσε 3 δισ. HKD (320 εκατ. EUR) για την επέκταση του επιστημονικού πάρκου του Χονγκ Κονγκ και ενίσχυσε το πρόγραμμα επιδότησης της τεχνολογίας. Τον Δεκέμβριο η κυβέρνηση δημοσίευσε επίσης τη δεύτερη έκδοση του σχεδίου στρατηγικής για μια έξυπνη πόλη για το Χονγκ Κονγκ. Όσον αφορά τη στέγαση, η κυβέρνηση έθεσε ως στόχο την παροχή 100 400 εργατικών κατοικιών έως το 2024 (και 19 600 ιδιωτικών κατοικιών ετησίως έως το 2024). Όσον αφορά το περιβάλλον, μία από τις προτεραιότητες ήταν η περαιτέρω προώθηση της χρήσης ηλεκτρικών οχημάτων και η σταδιακή κατάργηση των πιο ρυπογόνων οχημάτων. Η κυβέρνηση δρομολόγησε πρόγραμμα επιδότησης ύψους 2 δισ. HKD (212 εκατ. EUR) για την αναβάθμιση των εγκαταστάσεων φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων σε ιδιωτικά κτίρια κατοικιών.

Όσον αφορά την ενέργεια, η κυβέρνηση επιδιώκει να αυξήσει το μερίδιο του φυσικού αερίου στο ενεργειακό μείγμα, ώστε να καταστεί δυνατή η μείωση της χρήσης άνθρακα. Η διαχείριση των αποβλήτων εξακολουθεί να αποτελεί μείζον ζήτημα στην πόλη, καθώς μόνο ένα μικρό ποσοστό των αποβλήτων της πόλης ανακυκλώνεται σε τοπικό επίπεδο. Τον Ιούνιο παρουσιάστηκε ένα εμπόδιο, όταν οι νομοθέτες απέσυραν ένα νομοσχέδιο που είχε ήδη καθυστερήσει σημαντικά σχετικά με το υποχρεωτικό τέλος διάθεσης αποβλήτων, το οποίο είχε θεσπιστεί το 2018.

Στο **πολιτικό της διάγγελμα του 2020**, το οποίο εκφώνησε στις 25 Νοεμβρίου, η επικεφαλής της κυβέρνησης δήλωσε την πρόθεσή της να ενισχύσει την ανάκαμψη του Χονγκ Κονγκ. Σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα δόθηκε έμφαση στην αναχαίτιση της πανδημίας, ενώ τα πιο μακροπρόθεσμα οικονομικά σχέδια επιβεβαίωσαν τις προτεραιότητες που έχουν καθοριστεί: ενίσχυση της ολοκλήρωσης της ευρύτερης περιοχής του Κόλπου και με την ηπειρωτική Κίνα· στήριξη του ρόλου του Χονγκ Κονγκ ως κόμβου για το εμπόριο, τις χρηματοπιστωτικές και τις επιχειρηματικές υπηρεσίες· προώθηση της καινοτομίας και της τεχνολογίας και ανάπτυξη μιας έξυπνης πόλης. Παρότι το πολιτικό διάγγελμα περιλάμβανε ορισμένα μέτρα για τις επιχειρήσεις, καθώς και τη δέσμευση για την αύξηση των δαπανών για υποδομές, δεν αύξησε σημαντικά το 10-11 % του ΑΕΠ που διοχετεύτηκε ήδη στην οικονομία κατά τη διάρκεια του έτους.

Για μία ακόμη φορά, στο πολιτικό διάγγελμα δόθηκε έμφαση στην επίλυση των μακροχρόνιων προβλημάτων έλλειψης και μη προσιτότητας της στέγασης. Σχετικά με το θέμα αυτό, η επικεφαλής της κυβέρνησης επανέλαβε την υποστήριξή της προς το Lantau Tomorrow Vision, ένα τεράστιο και αμφιλεγόμενο έργο εκχέρσωσης. Δεδομένων των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η φήμη του Χονγκ Κονγκ, στο πολιτικό διάγγελμα εξαγγέλθηκε επίσης μια μεγάλης κλίμακας εκστρατεία δημοσιότητας για την προώθηση της πόλης ως επιχειρηματικού κόμβου.

Αξιοσημείωτη ήταν και η ανακοίνωση της απόφασης του Χονγκ Κονγκ να επιτύχει ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα έως το 2050, στο πλαίσιο της οποίας το σχέδιο δράσης του Χονγκ Κονγκ για το κλίμα θα επικαιροποιηθεί έως τα μέσα του 2021. Το διάγγελμα περιλάμβανε κι άλλες «πράσινες» εξαγγελίες, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών, των κτιρίων, της πράσινης χρηματοδότησης και της παραγωγής ενέργειας από απόβλητα.

Η επίσκεψη της επικεφαλής της κυβέρνησης στο Πεκίνο δημιούργησε προσδοκίες για το άνοιγμα των συνόρων της Κίνας με το Χονγκ Κονγκ. Πολλές επιχειρήσεις έχουν δραστηριότητες, πελάτες και/ή προμηθευτές στην ηπειρωτική χώρα, ενώ οι Κινέζοι τουρίστες στο Χονγκ Κονγκ είναι μεταξύ εκείνων που δαπανούν τα μεγαλύτερα ποσά στους τομείς του λιανικού εμπορίου, των τροφίμων και των ποτών, της φιλοξενίας και των μεταφορών. Ωστόσο, στο τέλος του έτους εξακολουθούσαν να ισχύουν ταξιδιωτικοί περιορισμοί, όπως η υποχρεωτική καραντίνα.

III. Σχέσεις Χονγκ Κονγκ και ηπειρωτικής Κίνας

Το HKLO ασκεί αυξανόμενη επιρροή στη χάραξη πολιτικής και στο πολιτικό κατεστημένο του Χονγκ Κονγκ, θέτοντας υπό αμφισβήτηση τη διατήρηση του υψηλού βαθμού αυτονομίας του Χονγκ Κονγκ. Ο ισχυρισμός που διατυπώθηκε τον Απρίλιο ότι το HKLO δεν δεσμευόταν από τη διάταξη του θεμελιώδους νόμου σχετικά με την προστασία της αυτονομίας του Χονγκ Κονγκ από παρεμβάσεις της κεντρικής κυβέρνησης (άρθρο 22) έστειλε ανησυχητικό μήνυμα σχετικά με τη δέσμευση της Κίνας να διαφυλάξει την αρχή «μία χώρα, δύο συστήματα». Η δήλωση του HKLO που επιβεβαιώνει την ερμηνεία αυτή ανέφερε ότι το HKLO διαθέτει ευρεία εξουσία στο Χονγκ Κονγκ, συμπεριλαμβανομένων εποπτικών εξουσιών. Τον Ιανουάριο του 2020 ο διορισμός του Luo Huining στη θέση του διευθυντή του HKLO προδιέγραψε την υιοθέτηση πιο προορατικής στάσης από το HKLO, η οποία αντικατοπτρίζεται στην τακτική έκδοση δελτίων τύπου όπου σχολιάζονται οι εξελίξεις σχετικά με το Χονγκ Κονγκ. Στα δελτία αυτά, μεταξύ άλλων, ασκήθηκε δριμεία κριτική στους πανδημοκρατικούς νομοθέτες.

Η ηπειρωτική Κίνα παρέμεινε ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος του Χονγκ Κονγκ στον τομέα των αγαθών, καθώς αντιπροσώπευε το 59 % των συνολικών εξαγωγών του Χονγκ Κονγκ και το 43 % των εισαγωγών του κατά τους πρώτους έντεκα μήνες του 2020. Με τη σειρά της, η ΕΔΠ αποτελεί σημαντικό εμπορικό κόμβο για την ηπειρωτική χώρα και ήταν ο πέμπτος σημαντικότερος εμπορικός εταίρος της Κίνας το 2020. Η κινεζική επαρχία Guangdong παραμένει σημαντική βάση τελειοποίησης προς επανεισαγωγή για το Χονγκ Κονγκ.

Το Χονγκ Κονγκ συνέχισε επίσης να αποτελεί **το βασικό υπεράκτιο χρηματοοικονομικό κέντρο και επενδυτικό κόμβο της Κίνας**. Στο τέλος του 2019, η ηπειρωτική Κίνα ήταν η μεγαλύτερη πηγή εισερχόμενων άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ) του Χονγκ Κονγκ, εξαιρουμένων των υπεράκτιων κέντρων, και ο πρώτος προορισμός για τις εξερχόμενες ΑΞΕ του Χονγκ Κονγκ, σε ποσοστό 28 % και 45 % των συνολικών αποθεμάτων αντίστοιχα. Από την άλλη πλευρά, περίπου το 65 % των εισερχόμενων ΑΞΕ της ηπειρωτικής χώρας προέρχεται από το Χονγκ Κονγκ και το 61 % των εξερχόμενων ΑΞΕ από την Κίνα διοχετεύεται στο Χονγκ Κονγκ. Στο Χονγκ Κονγκ είναι εισηγμένες 1 319 επιχειρήσεις της ηπειρωτικής Κίνας, οι οποίες αντιστοιχούν στο 80 % της συνολικής χρηματιστηριακής κεφαλαιοποίησης στην πόλη. Οι κεφαλαιαγορές του Χονγκ Κονγκ και της ηπειρωτικής Κίνας είναι συνδεδεμένες μέσω του **συστήματος Stock Connect**, το οποίο συνδέει το χρηματιστήριο του Χονγκ Κονγκ με τα χρηματιστήρια της Σανγκάης και της Shenzhen, και του συστήματος αμοιβαίας πρόσβασης στις αγορές ομολόγων **Bond Connect .**

Στη διάρκεια του έτους, το Χονγκ Κονγκ και η ηπειρωτική Κίνα ανέπτυξαν περαιτέρω τη σχέση τους στο πλαίσιο της **συμφωνίας στενότερης οικονομικής εταιρικής σχέσης Κίνας-Χονγκ Κονγκ (CEPA)**, η οποία υπογράφηκε για πρώτη φορά το 2003. Τον Ιούνιο του 2020

τέθηκαν σε ισχύ νέα μέτρα ελευθέρωσης των συναλλαγών στον τομέα των υπηρεσιών, τα οποία είχαν θεσπιστεί τον Νοέμβριο του 2019.

Η περιφερειακή ολοκλήρωση στην **ευρύτερη περιοχή Guangdong-Χονγκ Κονγκ-Μακάο (GBA)** συνεχίστηκε κατά τη διάρκεια του έτους. Το σχέδιο στρατηγικής που δημοσιεύθηκε το 2019 καθόρισε ως στόχο την απρόσκοπτη κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων εντός της GBA έως το 2035. Κατά τη διάρκεια του έτους, η κυβέρνηση εξήγγειλε μέτρα για την περαιτέρω ολοκλήρωση και τη διευκόλυνση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε διάφορους τομείς. Στον χρηματοπιστωτικό τομέα, τον Ιούνιο ανακοινώθηκε από κοινού από τη Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας, τη Νομισματική Αρχή του Χονγκ Κονγκ και τη Νομισματική Αρχή του Μακάο σχέδιο για την εφαρμογή ενός αμφίδρομου πιλοτικού προγράμματος για τη διασυνοριακή διαχείριση περιουσιακών στοιχείων («Wealth Management Connect»). Το σχέδιο αυτό θα επιτρέψει στους κατοίκους του Χονγκ Κονγκ, του Μακάο και εννέα πόλεων της επαρχίας Guangdong να πραγματοποιούν διασυνοριακές επενδύσεις σε προϊόντα διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων μ, τα οποία θα διανέμονται από τράπεζες στην περιοχή. Σχεδιάζεται επίσης πρόγραμμα «σύνδεσης ασφαλιστικών προϊόντων» εντός της GBA.

Οι ευκαιρίες που προσφέρει η GBA αντιμετωπίζονται σε μεγάλο βαθμό θετικά από τις επιχειρήσεις, αλλά συνεπάγονται επίσης προκλήσεις που σχετίζονται με τις φορολογικές πολιτικές, τις ρυθμιστικές και νομικές πτυχές, την αβεβαιότητα, τη διαφάνεια και την προβολή των πολιτικών, καθώς και την προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Γενικότερα, εξακολουθούν να υπάρχουν ερωτήματα σχετικά με τον τρόπο προσέγγισης τριών διαφορετικών οικονομικών, νομικών, φορολογικών και τελωνειακών συστημάτων και σχετικά με πιθανές αντιπαλότητες μεταξύ των πόλεων που συμμετέχουν. Θα μπορούσε επίσης να διαβρωθεί το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα του Χονγκ Κονγκ ως υπερσυνδέσμου με την Κίνα, καθώς οι πόλεις της επαρχίας Guangdong απελευθερώνουν τις οικονομίες τους, βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητά τους και συνδέονται με τον κόσμο μέσω της οικονομίας και του εμπορίου.

IV. Οι διμερείς σχέσεις και η συνεργασία ΕΕ-Χονγκ Κονγκ το 2020

Το 2020 δεν πραγματοποιήθηκε ο ετήσιος διαρθρωμένος διάλογος ΕΕ-Χονγκ Κονγκ, για πρώτη φορά μετά την καθιέρωση των εν λόγω συνόδων το 2006. Στο παρελθόν, ο διαρθρωμένος διάλογος έχει αποτελέσει ευκαιρία να επανεξεταστεί και να προωθηθεί η συνεργασία σε τομείς όπως οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, το εμπόριο, οι επενδύσεις, οι δημόσιες συμβάσεις, τα τελωνεία, η τεχνολογία καινοτομίας, η εμπορία ανθρώπων και τα περιβαλλοντικά ζητήματα. Η ΕΕ πιστεύει ότι είναι σημαντικό και οι δύο πλευρές να αναπτύσσουν τακτικά θεσμικό διάλογο που θα επιτρέπει τη διεξοδική επανεξέταση των σχέσεων και την αντιμετώπιση κάθε προβληματισμού ή ζητήματος αμοιβαίου συμφέροντος που εμπίπτει στη δικαιοδοσία ή στην αρμοδιότητα της άλλης πλευράς. Η ΕΕ ελπίζει ότι θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για την επανέναρξη του διαρθρωμένου διαλόγου το 2021.

Το 2020 1 560 εταιρείες της ΕΕ ξεκίνησαν τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες στο Χονγκ Κονγκ, ενώ πολλές από αυτές χρησιμοποιούν το Χονγκ Κονγκ ως περιφερειακή έδρα ή περιφερειακό γραφείο τους. Οι επιχειρήσεις της ΕΕ δραστηριοποιούνται σε ευρύ φάσμα τομέων, κυρίως στην παροχή χρηματοπιστωτικών και επιχειρηματικών υπηρεσιών, στις εμπορικές συναλλαγές, την εφοδιαστική, το λιανικό εμπόριο, την εστίαση και τις κατασκευές.

Το 2020, το Χονγκ Κονγκ ήταν ο 25ος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της ΕΕ[5] στον τομέα των αγαθών και ο δωδέκατος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της ΕΕ στην Ασία. Οι συνολικές διμερείς εμπορικές συναλλαγές για την περίοδο αυτή ανήλθαν συνολικά σε 27,4 δισ. EUR, δηλαδή μειώθηκαν κατά 10,8 % σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2019. Οι εξαγωγές αγαθών της ΕΕ προς το Χονγκ Κονγκ κατά την εν λόγω περίοδο ανήλθαν σε 23,0 δισ. EUR, ενώ οι εισαγωγές από το Χονγκ Κονγκ ανήλθαν συνολικά σε 7,1 δισ. EUR, με αποτέλεσμα να προκύψει πλεόνασμα ύψους 15,8 δισ. EUR για την ΕΕ. Η ΕΕ ήταν ο τρίτος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος του Χονγκ Κονγκ το 2020, μετά την ηπειρωτική Κίνα και την Ταϊβάν. Η ΕΕ ήταν ο δεύτερος κατά σειρά προορισμός εξαγωγών και ο πέμπτος μεγαλύτερος προμηθευτής εισαγωγών του Χονγκ Κονγκ. Το Χονγκ Κονγκ συνέχισε να αποτελεί σημαντικό κέντρο για το εμπόριο μεταξύ της ηπειρωτικής Κίνας και της ΕΕ.

Το 2019, το Χονγκ Κονγκ ήταν ο τέταρτος σημαντικότερος **εμπορικός εταίρος της ΕΕ στον τομέα των υπηρεσιών** στην Ασία. Το 2019 (το πιο πρόσφατο έτος για το οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία), οι διμερείς (ΕΕ-27) συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών ανήλθαν σε 26,8 δισ. EUR (+9 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος). Οι εισαγωγές υπηρεσιών της ΕΕ από το Χονγκ Κονγκ ανήλθαν σε 11,0 δισ. EUR, ενώ οι εξαγωγές προς το Χονγκ Κονγκ ανήλθαν σε 15,8 δισ. EUR, ήτοι προέκυψε πλεόνασμα ύψους 4,7 δισ. EUR για την ΕΕ[6].

Οι αμφίδρομες **επενδύσεις** μεταξύ ΕΕ και Χονγκ Κονγκ παρέμειναν σε σημαντικά επίπεδα. Τα στατιστικά στοιχεία του Χονγκ Κονγκ δείχνουν ότι, πλην των υπεράκτιων κέντρων, η ΕΕ ήταν ο έβδομος μεγαλύτερος ξένος επενδυτής στο Χονγκ Κονγκ και ο δεύτερος κύριος προορισμός των εξερχόμενων ΑΞΕ του Χονγκ Κονγκ έως το τέλος του 2019 (πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία). Από την άλλη πλευρά, στο τέλος του 2019, το απόθεμα ΑΞΕ από το Χονγκ Κονγκ στην ΕΕ-27 ανερχόταν συνολικά, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, σε 185,8 δισ. EUR, καθιστώντας το Χονγκ Κονγκ αξιοσημείωτη πηγή ΑΞΕ για την ΕΕ, ενώ οι επενδύσεις της ΕΕ-27 στο Χονγκ Κονγκ ανέρχονταν σε 163 δισ. EUR. Όσον αφορά τις ροές επενδύσεων, τα πιο πρόσφατα στοιχεία για τους πρώτους εννέα μήνες του 2020 δείχνουν καθαρή εισροή ΑΞΕ από το Χονγκ Κονγκ προς την ΕΕ ύψους 7,6 δισ. EUR (έναντι καθαρής εκροής ύψους 49,8 δισ. EUR τους πρώτους εννέα μήνες του 2019).

Κατά τη διάρκεια του έτους, η ΕΕ και το Χονγκ Κονγκ συνέχισαν να συνεργάζονται στον **τελωνειακό τομέα**, στο πλαίσιο ενός σχεδίου δράσης για τη βελτίωση της προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ) δυνάμει της συμφωνίας συνεργασίας και αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής σε τελωνειακά θέματα μεταξύ της ΕΕ και του Χονγκ Κονγκ και του σχεδίου δράσης για την τελωνειακή επιβολή των ΔΔΙ. Το 2020 η αμοιβαία ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τους κινδύνους εκτυλίχθηκε ομαλά, παρότι ορισμένες προγραμματισμένες επιχειρησιακές δραστηριότητες επηρεάστηκαν από την κρίση της νόσου COVID-19. Παρά την άριστη συνεργασία, το Χονγκ Κονγκ παραμένει ο δεύτερος, με βάση την αξία, τόπος προέλευσης εμπορευμάτων που παραβιάζουν ορισμένα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας στην ΕΕ, ακόμη και αν τα εν λόγω εμπορεύματα δεν παράγονται στην πόλη.

Όσον αφορά **την έρευνα, την επιστήμη και την καινοτομία**, οι αρχές του Χονγκ Κονγκ δημοσίευσαν δύο προσκλήσεις υποβολής αιτήσεων το 2020 για τη στήριξη των συμμετεχόντων από την ΕΔΠ στο πρόγραμμα «Ορίζων 2020»· η προθεσμία υποβολής

[5] Με βάση στοιχεία για την ΕΕ-27.

[6] Προκαταρκτικά στατιστικά στοιχεία από τη Eurostat.

αιτήσεων για την τελευταία πρόσκληση λήγει στα μέσα Ιανουαρίου του 2021. Δεδομένου ότι ο τρέχων μηχανισμός συνεργασίας στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020» ολοκληρώνεται μαζί με το ευρωπαϊκό πρόγραμμα-πλαίσιο στο τέλος του 2020, θα πρέπει να ξεκινήσουν εκ νέου οι συζητήσεις με το Χονγκ Κονγκ για την επέκταση του προγράμματος στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», συμπεριλαμβανομένου ενός μηχανισμού συγχρηματοδότησης ανοικτού στον ιδιωτικό τομέα. Τυχόν μελλοντικές συζητήσεις σχετικά με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» θα δώσουν προτεραιότητα στην αμοιβαιότητα, στους ισότιμους όρους ανταγωνισμού, στον ανοικτό χαρακτήρα, στη συμμετοχικότητα και στην τήρηση υψηλών προτύπων δεοντολογίας και ακεραιότητας. Σχετικά με το θέμα αυτό, στο απώτερο μέλλον η ΕΕ θα παρακολουθεί στενά τις επιπτώσεις του νόμου περί εθνικής ασφάλειας στην κινητικότητα των ερευνητών και της έρευνας, στην ακαδημαϊκή ελευθερία και στα ερευνητικά ιδρύματα.

Όσον αφορά την **καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας**, η ομάδα χρηματοοικονομικής δράσης (FATF) εξέδωσε πέρυσι έκθεση αμοιβαίας αξιολόγησης του Χονγκ Κονγκ[7], μετά την οποία το έδαφος τέθηκε υπό τακτική διαδικασία παρακολούθησης. Δεδομένου ότι το Χονγκ Κονγκ είναι ακμάζων χρηματοοικονομικός και εμπορικός κόμβος, υπάρχει υψηλός κίνδυνος κατάχρησης του συστήματός του ως σημείου διέλευσης προϊόντων εγκλήματος από την αλλοδαπή. Εν προκειμένω, το Χονγκ Κονγκ θα πρέπει να συνεχίσει να λαμβάνει μέτρα ώστε να υπάρχουν διαθέσιμες και ακριβείς πληροφορίες σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους για όλες τις σχετικές νομικές ρυθμίσεις.

Το 5ο ετήσιο εργαστήριο ΕΕ-Χονγκ Κονγκ για την **εμπορία ανθρώπων** πραγματοποιήθηκε στις 17-18 Δεκεμβρίου. Το εργαστήριο περιλάμβανε δύο διαδικτυακές συνεδρίες μισής ημέρας, στις οποίες καλύφθηκαν τα διεθνή πρότυπα, οι εταιρικές σχέσεις για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, η στήριξη των θυμάτων και η τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων στην ΕΕ και στο Χονγκ Κονγκ. Η συμμετοχή από την πλευρά του Χονγκ Κονγκ ήταν αθρόα, με περίπου 80 συμμετέχοντες από διάφορες κυβερνητικές υπηρεσίες διαφορετικών τομέων. Στο πλαίσιο του μέσου TAIEX κινητοποιήθηκαν 7 ειδικοί ομιλητές από την Ευρώπη για να μιλήσουν στο εργαστήριο.

Λόγω της πανδημίας COVID-19, οι περισσότερες προγραμματισμένες διαπροσωπικές δράσεις χρειάστηκε να ανασταλούν, συμπεριλαμβανομένων των πολιτιστικών εκδηλώσεων, της έρευνας, της ακαδημαϊκής συνεργασίας, της κινητικότητας των σπουδαστών και των δραστηριοτήτων στις οποίες συμμετείχαν οι δημιουργικοί κλάδοι. Ως εκ τούτου, το γραφείο της ΕΕ αναζήτησε εναλλακτικούς τρόπους για τη φιλοξενία εκδηλώσεων δημόσιας διπλωματίας. Τον Φεβρουάριο το γραφείο της ΕΕ φιλοξένησε το φεστιβάλ κινηματογράφου της ΕΕ για το 2020, με την υποστήριξη των κρατών μελών της ΕΕ, εν μέσω αυξημένων υγειονομικών μέτρων. Από κοινού με τα κράτη μέλη της ΕΕ, το γραφείο της ΕΕ διοργάνωσε την τρίτη έκδοση του φεστιβάλ «Make Music, Hong Kong» σε ηλεκτρονική μορφή. Το γραφείο της ΕΕ διοργάνωσε επίσης διαγωνισμό σχεδίου σε συνεργασία με το Συμβούλιο Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Το γραφείο της ΕΕ είχε συχνές συναντήσεις με κυβερνητικούς αξιωματούχους, νομοθέτες, πανεπιστημιακούς και εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών.

[7] http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/MER-Hong-Kong-China-2019.pdf